

H

M

A

Y

K

Qüvvət elmdədir...

Nizami Gəncəvi

HAYKA

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

№ 13 (1367)

Cümə, 7 aprel 2023-cü il

Qəzet 1984-cü ildən nəşr olunur

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Tacikistana dövlət səfəri

Aprelin 5-de Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Tacikistan Respublikasına dövlət səfərinə gəlib.

Hər iki ölkənin Dövlət bayraqlarının dalğalandığı Düşənbə şəhərinin Beynəlxalq Aeroportunda dövlətimizin başçısının şərəfinə fəxri qarouf dəstəsi düzülmüşdü.

Həmin gün Prezident İlham Əliyev Düşənbənin "Dusti" meydanındaki "Tacikistanın milli həmrəyliyi və dirçəlişi" xatirə kompleksində İsmayılli Somoni abidəsinə ziyarət edib, abidənin öününe əkil qoyub.

Sonra Düşənbədə Millət Sarayında rəsmi qarşılama mərasimi olub.

Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmon Prezident İlham Əliyevi qarşılıyib. Prezidentlər birgə foto çəkdiirlər.

Prezident İlham Əliyevin Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmon ilə təkətək görüşü olub.

Görüşdə çıxış edən Prezident Emoməli Rəhmon xalqlarımız arasında qarşılıqlı münasibətlərin tarixinə toxunub, dövlətlərarası münasibətlərin bir çox istiqamətlər üzrə inkişaf etdiyini deyib. Bu münasibətlərin bütün formatlarda da-ha da möhkəmənməsinə böyük əhəmiyyət veril-diini qeyd edib.

Prezident İlham Əliyev ölkələrimizin beynəlxalq məkanlarda, beynəlxalq strukturlar çərçivəsində və əlbəttə, ikitərəfli formatda çox istiqamətlər üzrə əmekdaşlıq etdiyini vurğulayıb: "Əməkdaşlığın, o cümlədən ticari-iqtisadi, sənaye kooperasiyası, nəqliyyat-logistika sahələrində derinleşməsi üçün çox yaxşı perspektivlər var. Əlbəttə, biz bunu ətraflı müzakirə edəcəyik. Nümayəndə heyətlərinin üzvləri də öz aralarında feal diskussiyalar aparacaqlar. Əminəm ki, səfərin

neticələri uğurlu olacaq. Biz birgə fealiyyətimizi sonrakı programını müəyyən edəcəyik".

Daha sonra iki ölkə başçısının geniş tərkibdə görüşü olub.

President Emoməli Rəhmon dövlətimizin başçısının Tacikistana səfərini Tacikistan-Azərbaycan münasibətlərinin aktual məsələlərini ətraflı müzakirə etmək və yeni artım nöqtələrini müəyyənləşdirmək üçün yaxşı fırsat etdiyini deyib. Qeyd edib ki, bu gün ölkələrimiz dövlətlərarası qarşılıqlı əlaqələri geniş spektr üzrə ardıcıl surətdə inkişaf edir. Bu qarşılıqlı fealiyyət siyasi, ticari-iqtisadi, elmi-tekniki, mədəni-humanitar ve bir sira başqa sahələri əhatə edir.

President Emoməli Rəhmon əldə ediləcək razılışmaların münasibətlərimizin gündəliyini keyfiyyətə yeni məzmunla zənginləşdirəcəyini xüsusi vurğulayıb.

Dövlətimizin başçısı 30 ildən artıq inkişaf edən dövlətlərarası münasibətlərimiz dövründə ölkələrimizin möhkəm təmel yaratmağa və bu təmel üzərində dostluğumuzun möhkəm binasını qurmağa nail olduğumuzu bildirib: "Əlbəttə, dövlət səfəri çərçivəsində yeni qərarlar qəbul edilecek, çoxlu sənədlər imzalanacaq, onlar münasibətlərimizin gelecek inkişafını müəyyən edəcək. Biz gündəlikdəki geniş məsələləri - həm ticari-iqtisadi sahədə, nəqliyyat-logistika sahəsində, həm də investisiya siyaseti sahəsində çox böyük perspektivləri ətraflı müzakirə edəcəyik".

Düşənbədə dövlət başçlarının geniş tərkibdə görüşü başa çatdıqdan sonra sənədlərin imzalanması mərasimi olub.

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Tacikistan Respublikası Hökuməti arasında yerqu-ruluşu, torpaq münasibətləri, kadastr, geodeziya, kartografiya, Yerin məsaflədən zondlanması və coğrafi informasiya sistemləri sahələrində

əməkdaşlıq haqqında Saziş", "Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi ilə Tacikistan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi arasında əməkdaşlıq haqqında Saziş", "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi ilə Tacikistan Respublikası Hökuməti yanında Gömrük Xidmeti arasında Azərbaycan Respublikası və Tacikistan Respublikası arasında keçirilən mal və nəqliyyat vasitələri barədə ilkin məlumat mübadiləsinin təşkili haqqında Protokol" və digər sənədlər imzalanıb.

Həmin gün Prezident İlham Əliyev və Prezident Emoməli Rəhmon mətbuatla bəyanatlarla çıxış ediblər.

Prezident Emoməli Rəhmon çıxışında Ulu Önder Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş six, qarşılıqlı etimada əsaslanan əlaqələrdən söz açıb. Gələn ay Heydər Əliyevin 100 illiyinin Tacikistanda da qeyd ediləcəyini bildirib.

Danışıqların gedişində ikitərəfli münasibətlərin vəziyyətinin və inkişaf perspektivlərinin ətraflı nəzərdən keçirildiyini qeyd edən Emoməli Rəhmon aktual olan bütün məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparıldıqını, imzalanmış ikitərəfli sənədlərin əlaqələrimizin hüquqi bazasının möhkəmləndirilməsinə və tamamlanmasına yöneldiyini bildirib.

Sonra Azərbaycan Prezidenti bəyanatla çıxış edib. Dövlətimizin başçısı Tacikistana axırıcı səfərindən sonrakı müddət ərzində gözəlləşən Düşənbə şəhərinin coşqun inkişaf etdiyini, müsbət dəyişikliklər baş verdiyini deyib.

"Atam Heydər Əliyevin xatirəsinə səmimi münasibətə görə Tacikistan Prezidentinə təşəkkürümüz bildirmək istərdim. O, Emoməli Şərifoviç Rəhmon ilə birlikdə ölkələrimiz arasında dövlətlərarası münasibətlərin formallaşmasının təşəbbüskarı olub və mahiyyət etibarilə onlar bu

münasibətlərin əsasını qoyublar. Bu gün ölkərimiz arasında qardaşlıq münasibətlərinin uğurlu inkişafı məhz 1990-ci illərin əvvəllerindəki fealiyyətin nəticəsidir. O vaxt həm Tacikistan, həm də Azərbaycan böyük çətinliklərlə üzləşmişdi, ölkələrimizdə ictimai-siyasi sabitlik pozulmuşdu, təəssüt ki, həm Tacikistanda, həm də Azərbaycanda vətəndaş müharibə gedirdi. Ən dəhşətli müharibə qardaş qırğınidır. Həm Prezident Rəhmon, həm də Prezident Heydər Əliyev, - hərəsi öz ölkəsində, - qanlı sehifəni çevirmək və ölkələrimizi inkişaf yoluna çıxarmaq üçün nə mümkündürse etdilər və buna nail oldular", - deyə Prezident İlham Əliyev bildirib.

Dövlətimizin başçısı səfərin neticələrinə əsasən en yaxın vaxtda konkret addımlar atılacağını deyib: "Biz hökumətlərarası komissiyanın növbəti iclasını bu il Tacikistanda keçirmək barədə razılığa gəldik. Əminəm ki, hökumətlərarası komissiyanın iclasına qəder bizim mənzəninqiliyat-logistika qarşılıqlı əlaqələri, investisiya siyaseti, sənaye kooperasiyası məsələlərinə dair nümayəndə heyətlərinin üzvlərinə verdiyimiz bütün tapşırıqlar yerinə yetiriləcək. Əminəm ki, neticələr bizi sevindirəcək".

Prezident İlham Əliyev mədəni sahədə qarşılıqlı əlaqələrimizin möhkəm təmelini xüsusi qeyd edib. Azərbaycanda tacik mədəniyyətinin, Tacikistanda Azərbaycan mədəniyyətinin çox yüksək qiymətləndirildiyini bildirib.

Həmin gün Düşənbədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin şərəfinə Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmon tərəfindən rəsmi ziyafer verilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Tacikistan Respublikasına dövlət səfəri aprelin 6-da başa çatıb.

AMEA-da akademik Zərifə Əliyevanın

Aprelin 5-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, AR Milli Məclisinin Səhiyyə Komitəsi və "Azərbaycan" qəzetinin birgə təşkilatçılığı ilə görkəmli oftalmoloq alim, Əməkdar elm xadimi, akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 100 illik yubileyinə həsr edilmiş elmi konfrans keçirilib.

Tədbirdən əvvəl konfrans iştirakçıları Fəxri Xiyabanda müəsər Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə anıb, məzarları öününe tər çičəklər düzübələr.

AMEA Rəyasət Heyətinin binasında keçirilən konfransda AMEA-nın, Elm ve Təhsil Nazirliyinin, Səhiyyə Nazirliyinin, "Azərbaycan" qəzetinin rəhbərliyi və nümayəndələri, millet vəkilləri və KIV nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndiriləsi ilə başlayıb.

Konfransı giriş sözü ilə **AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli** açıb. Ölək başçısı İlham Əliyevin "Akademik Zərifə Əliyevanın 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında" 3 noyabr 2022-ci il tarixli Sərençamından sonra ölkəmizin elm və təhsil müəssisələrində, səhiyyə sistəmində görkəmli elm xadiminin yubileyinin geniş şəkildə qeyd olunduğunu diqqətə çatdırıran akademik Isa Həbibbəyli bildirib ki, Zərifə xanım Əliyevanın çoxcəhətli elmi və tibbi fəaliyyəti təkəc öz dövrü üçün deyil, bu gün üçün de mühüm əhəmiyyət kəsb edir və aktuallığını qoruyur.

Ölkəmizdə XX əsrin 1-ci yarısında qədər daha çox terapiya və cərrahiyyə sahələrinin inkişaf etdirilən vurğulanı AMEA rəhbəri möhz Zərifə xanım Əliyevanın xidmətləri sayəsində XX əsrin ikinci yarısından başlayaraq Azərbaycanda oftalmologiya elminin və göz xəstəlikləri tədqiqatlarının inkişaf edən sahələrdən birləşən çəvrildiyini söyləyib.

"Bu, Zərifə Əliyevanın Azərbaycan tibb elmi qarşısındaki böyük məqsədlərindən biri idi. Zərifə xanım Əliyeva ölkəmizi keçmiş Sovetlər İttifaqında və onun hüdudlarından kənarda da oftalmologiya üzrə elmi tədqiqat işləri aparılan nüfuzlu mərkəzə çevirmişdir. Zərifə xanımın göz həkimini kimi məşhurlaşması, bu sahəde məktəb yaratması ilə Azərbaycandan kənardakı tibb mərkəzlərinə xəstələrin axınınnı qarşısı alınmışdır. Zərifə xanımın bir məqsədi de ondan ibarət idi ki, o, rus həkimlərindən ibarət həyat yaradaraq, onları Azərbaycanın regionlarına aparır, müalicə işi təşkil edirdi. Zərifə xanım Əliyeva dünən tibb elminə yeni müalicə üsulları

gətirmiş, bu istiqamətdə apardığı tədqiqatları təkcə nəzəri müddeccələrlə deyil, həm də o müddeccələri formalaşdırmaqdə ona əsas verən təcrübə ilə əlaqələndirməklə fərqlənmişdir", - deyə akademik Isa Həbibbəyli bildirib.

Qeyd edib ki, onun Bakı Məsiət Kondisionerləri Zavodu və Bakı Şin Zavodunda apardığı müşahidələr, yaradıldığı tibbi müalicə və diaqnostika mərkəzi oftalmologiya sahəsində özünə qədər və ondan sonra aparılan tədqiqatlardan tam fərqli elmi nticicələrin əldə olunmasına öz töhfəsini verib. Akademik diqqətə çatdırıb ki, məhz bunun neticəsində ölkəmizdə 1960-cı illərə qədər geridə qalmış tibb sahələrindən biri sayılan oftalmologiya elmi artıq 1970-ci illərdə Moskva, Sankt-Peterburq kimi bələd sahəsində əsas mərkəzlərə bir sırada dayanırdı və bir çox hallarda onlardan öncə keçmişdi. Həmin illərdə dünyanın bir sıra ölkələrinin, həmçinin keçmiş SSRİ-nin görkəmli alımlarının məqsədinin Bakıda keçirilən konfranslarda iştirak etmək, müzakirələr aparmaq, reallıqları görmək olduğunu deyən akademik Isa Həbibbəyli bu reallıqların birbaşa Zərifə Əliyevanın praktik və elmi fəaliyyəti ilə əlaqədar olduğunu söyləyib.

Həmçinin vurğulayıb ki, akademik A.Qarayev adına Fiziologiya İnstitutunda Zərifə xanımın yaratdığı və rəhbərlik etdiyi göz xəstəliklərinin diaqnostikası və profilaktikası na hər olunmuş laboratoriya Azərbaycanda göz xəstəlikləri elminin hüdudlarını Səhiyyə Nazirliyinin dairəsində genişləndirərək akademik mühitə daşınmasında ən yeganə nümunədir.

Zərifə xanım Əliyeva həm də ölkəmizdə böyük ictimai xadim kimi qəbul olunmuşdur. Zərifə xanım obrazını canlandırarkən onun sadəqətli olması mütləq on sıradə gəlmişdir. O, Əziz Əliyevin ocağında qazandığı sədaqət andını Heydər Əliyev kimi görkəmli dövlət xadiminin sədaqətli yoldaşı olmaqla, bütün dünyanın gözü qarşısında isbat etmişdir. Zərifə xanım Əliyevanın çoxcəhətli fəaliyyəti ölkəmizdə hər zaman yüksək qiymətləndirilmişdir. O, "Əməkdar elm xadimi" adına, "Qırmızı əmək bayrağı ordenni"nə layiq görülmüş, o zaman üçün əlçatmaz sayılan "Averbax" mükaflatının Azərbaycana göstirilməsinin mümkünlüyünü sübut etmişdir. Milli Oftalmologiya Mərkəzi Zərifə xa-

Əhliman Əmiraslanov

Nadir Zeynalov

Bəxtiyar Sadıqov

nim Əliyevanın adını daşıyaraq ölkəmizin nüfuzlu tibb mərkəzlərindən biri kimi inkişaf etmişdir. Akademiyada Zərifə xanımın adına mükafat təsis olunmuşdur. Bakıda məktəb-lisey Zərifə xanımın adını daşıyır. Ən başcası isə Zərifə xanım Əliyeva Heydər Əliyev kimi görkəmli siyasi xadimin həyat yoldaşı, XXI əsrde Azərbaycanın Zəfər tarixinə adını yazmış Prezident Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya göz açmışdır. Bu ailənin Azərbaycan elminə, təhsilə, səhiyyəyə, mədəniyyətə görkəmli mütəxəssislər bəxş etdiyini vurğulayan Ə.Əmiraslanov ailənin bu ənənələrinin bu gün də uğurla davam etdirildiyini diqqətə çatdırıb.

Sonra çıxış edən **AR Milli Məclisinin Səhiyyə Komitəsinin sədri, akademik Əhliman Əmiraslanov** ölkəmizdə görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyevanın 100 illik yubileyinə həsr edilmiş silsilə tədbirlərin keçirildiyini, bugünkü tədbirin tamamilə yenى formatda təqdim olunduğunu söyləyib.

Tədbirin "Azərbaycan" qəzeti, AMEA və Milli Məclisin Səhiyyə Komitəsinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirildiyini qeyd edən akademik Əhliman Əmiraslanov əlavə edib ki, belə bir mötəber tədbirin ölkəmizin nüfuzlu mətbə orgəni olan "Azərbaycan" qəzeti ndə geniş işıqlandırılmasına böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Səhiyyə Komitəsinin sədri Ə.Əmiraslanov böyük şəxsiyyətlərin, alımların yetişməsində onların boyabaşa çatdığı mühitin böyük rolü olduğunu deyərək bu baxımdan görkəmli akademik Zərifə Əliyevanın formalasdığı mühitin onun yaradıcılığına təsirindən söz açıb, alının fəaliyyətinin mühüm istiqamətləri haqqında məlumat verib.

Qeyd edib ki, Zərifə Əliyeva görkəmli ictimai-siyasi xadim, həkim Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya göz açmışdır. Bu ailənin Azərbaycan elminə, təhsilə, səhiyyəyə, mədəniyyətə görkəmli mütəxəssislər bəxş etdiyini vurğulayan Ə.Əmiraslanov ailənin bu ənənələrinin bu gün də uğurla davam etdirildiyini diqqətə çatdırıb.

"Böyük alim, ictimai-siyasi xadim olmaq üçün ilk növbədə, öz sahəsinin yüksəkxitəslisi mütəxəssisi, peşəkarı olmaq zəruridir", - deyən akademik Ə.Əmiraslanov akademik Zərifə Əliyevanın Azərbaycanda oftalmologiya elmində müstəsna xidmətləri olduğunu, böyük uğurlara imza atdığını bildirib. Vurğulayıb ki, Zərifə Əliyeva həkimlik fəaliyyətinə başladığı ilk illərdən on minlərlə insanın görme

qabiliyyətinin bərpə olunmasında əvezsiz rolü olmuş, qlaukomanın yeni müalicə üsullarını təklif etməsi ilə minlərlə insanı bu xəstəlikdən xilas etmişdir.

Akademikin sözlərinə görə, görkəmli alim Zərifə Əliyeva öz elmi fəaliyyətində oftalmologiyının ən çətin və az müraciət olunan sahələri üzrə tədqiqatlar aparmış və ehemməyyətli uğurlar qazanmışdır. "Zərifə xanımın həmin dövr üçün yeni sahələr olan tibbi etika və deontologiyaya dair tədqiqatları təkcə tibbə deyil, bütövlükdə cəmiyyətdə insanlar arasında münasibətlərə həsr edilmişdir. Sovet dövrünün bu sahə üzrə mütəxəssisləri də Zərifə Əliyevanın bu sahədə apardığı tədqiqatları yüksək qiymətləndirmişlər". Ə.Əmiraslanov görkəmli alimin gözün zədələnməsinin öyrənilmesi və profilaktikası sahəsində bir səri orijinal kəşflərinə görə tibb elminin Nobel mükafatı adlandıran SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının akademik M.Averbax adına mükafatına layiq görüldüyünü də vurğulayıb.

Komite sədri Zərifə Əliyevanın sədaqətli həyat yoldaşı, qayğışə ana olduğunu bildirib, alimin həyat yolunun hər bir Azərbaycan

100 illik yubileyinə həsr edilmiş elmi konfrans

vətəndaşı, alimi və həkimi üçün mənəviyyat dərsi, kamillik zirvəsi olduğunu qeyd edib, onun oftalmologiya sahəsində bir elmi məktəb yaratdığını diqqətən çatdırır. Əlavə edib ki, bu məktəbin yetirmələri Azərbaycanda oftalmologiya elminin inkişafına əhəmiyyətli töhfələr verirlər.

Daha sonra çıxış edən AR səhiyyə nazirinin müavini Nadir Zeynalov səhiyyə naziri Teymur Musayevin salamlarını çatdıraraq konfransın işinə ugurlar arzulayıb.

2023-cü ilin xalqımız üçün əhəmiyyətli dövr olduğunu qeyd edən nazir müavini bu il tanınmış oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım

qeyd edən Nadir Zeynalov akademik Zərifə Əliyevanın göz xəstəliklərinin peşə amili ilə bağlı məsələ ilə ciddi məşğul olduğunu, həm praktik, həm elmi, həm də təşkilati baxımdan nizamlı bir sistem yaratdığını bildirib: "Akademikin təşəbbüsü ilə müəssisələrdə tibb məntəqələri təşkil olunmuşdu ki, burada yaradılan peşə ilə bağlı göz xəstəliklərinin profilaktikası, diaqnostikası, müalicəsi sistemi keçmiş SSRİ respublikaları üçün bir nümunə olmuşdur".

Nazir müavini qeyd edib ki, 1982-ci ildə Zərifə Əliyevanın həm-müelliflərlə birgə "Iridiodiagnostikanın əsasları" kitabı işıq üzü görüb

muş və özünün arzuladığı məqama çatmışdır. Ulu Öndər Heydər Əliyev iki dəfə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrde ölkəmiz inkişaf etmiş, yüksəlmış, xalqın gürzərəni yaxşılaşmışdır. Elə ki, müvəqqəti ayrılıq olmuşdu, Azərbaycan xaosa, anarxiyaya düşər olmuşdu. Ümummilli Lideri yenidən xalqın arzu və tələbi ilə geriye qayıtdıqdan sonra xalqı bu bələlərdən qurtarmış, müstəqilliyyətini əbədi etmiş, əbədi sabitlik yaratmış ve bizi ən böyük arzumuza çatdırılmışdır. Ulu Öndər Heydər Əliyev və Zərifə xanım Əliyeva da bir-bir üçün yaranmış insanlar id. Onların bir-birinə rast gelib ailə qurması ilahi istək, taleyin hökmü idi. Bu-

Zərifə xanım Əliyevanın alim və həkim kimi Azərbaycan üçün xarakterik olan göz xəstəliklərinin müalicəsi ilə məşğul olduğunu, insanlara işıq bəxş etdiyini bildirən Bəxtiyar Sadıqov qeyd edib ki, ən çox qürur doğuran məqamlardan biri de Zərifə xanımın yaratdığı ailə ənənələrinin bu gün Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən davam etdirilməsidir: "Insanların, xüsusən uşaqların sağlamlığı üçün Heydər Əliyev Fondu vasitəsilə hemofiliya və talassemiya xəstəliklərinə qarşı mübarizə mərkəzləri yaradılıb. Heydər Əliyev Fondu vasitəsilə hər iki valideynini itirmiş, valideyn himayesindən mehrum olmuş uşaqlara, internat məktəblərinə böyük qayğı göstərilir. Bütün bunların hamısı Zərifə xanımın ailədə yaratdığı böyük humanist hissələrdən, insanlara kömək, dayaq olmaq hissənin Mehriban xanım tərəfindən dərinən mənimənilməsindən irəli gəlir və bu, ənənə dən yüksək formada davam etdirilir".

O, çıxışının sonunda Zərifə Əliyevanın "Yüksək əqidə: (Həkimlik etikası, həkimin ürəyinin və fikirlərinin paklığı)" kitabından sitat götürüb, bu nəşrin meydana çıxdığı dövrə SSRİ miqyasında böyük əks-seda doğurduğunu, bütün səhiyyə müəssiselerində, tibb üzrə ali məktəblərdə müzakirə olunduğunu deyib: "Aydındır ki, həkimlik etikasının formalaşmasında sosial mühitin həlli-dici rolu var. Lakin hansı quruluş

liyin başlanğıc dövründə sintomisinin tətbiqində uğurlu nəticələrə nail olur. Bu tədqiqatların mühüm nəticələri Zərifə Əliyevanın 1959-cu ilde uğurla müdafiə etdiyi "Traxomanın digər terapiya üsulları ilə birlük-də sintomisinə müalicəsi" mövzusunda namizədlik dissertasiyasının əsasını təşkil etmişdir. Onun sözlərinə görə, alim tərəfindən hazırlanmış və apardığı ciddi əsaslı tədqiqatlarla effektivliyi həm nəzəri, həm də praktiki şəkilde sübut olunmuş müalicə metodu traxomanın sosial xəstəlik kimi ləğv edilməsində əhəmiyyətli rol oynamışdır, bu istiqamətdə Zərifə xanım Əliyevanın elmi keşfi bütün SSRİ respublikaları üçün ümidi işığı və bütövlükde oftalmologiya elmi qarşısında əvəzsiz xidmet ididir və dünya elmi ictimaiyyəti tərəfindən də hər zaman yüksək qiymətləndirilmişdir.

Zərifə xanım Əliyeva keçmiş SSRİ-nin oftalmologiya elminə görə ormanın peşə xəstəliklərinin öyrənilməsi və profilaktikası üçün yeni üsulların işlənməsi kimi elmi yeniliklər getirmişdir. Bu yeniliklər "Görmə ormanın peşə patologiyası", "Yod sənayesində peşə xəstəliklərinin profilaktikası", "Xroniki yod intoksifikasiyası zamanı oftalmopatologiya", "Şin istehsalında gözün peşə patologiyası" kimi kitab və monoqrafiyalarda əks edilmişdir. Bu tədqiqatlar alımə dünya miqyasında böyük şöhrət qazandırmışdır", - deyə akademik İradə Hüseynova bildirib.

Konfransda, həmçinin akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Elmar Qasımovun "Zərifə Əliyeva Azərbaycanda oftalmologiya elminin banisidir", AMEA-nın Qadınlar Şurasının sədri, f.e.d., prof. Rəna Mirzəzadənin "Zərifə Əliyevanın merhəmet və şəfqət ənənələri Mehriban Əliyevanın fəaliyyətində" və AR ETN akademik Abdulla Qarayev adına Fiziologiya İnstitutunun laboratoriya müdürü, b.e.d., prof Elmira Pənahovanın "Akademik Zərifə Əliyeva görə ormanın fiziologiyasının fundamental problemlərinin görkəmli tədqiqatçısı idi" mövzusunda məruzələri dinlənilib. Çıxışlarda akademik Zərifə Əliyevanın Azərbaycanda oftalmologiya elminin inkişafındaki xidmətlərindən, görəmə ormanın fiziologiyasının fundamental problemlərinin həlli istiqamətdə tədqiqatlarından, sədəqəli həyat yoldaşı, qayğıkeş ana olmasından danışılar.

Sonda çıxış edən AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, akademik Zərifə Əliyevanın 100 illiy onun taleyi ilə birbaşa bağlı olan Ümummillil Lider Heydər Əliyevin 100 illiyində, ölkəmiz üçün elamətdar olan "Heydər Əliyev İli"ndə qeyd olunur. Akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, Zərifə xanım çətin və mübarizələrlə dolu həyat yolu keçmiş Heydər Əliyeva hər zaman sədəqəli həyat yoldaşı kimi dayaq olmuşdur.

AMEA rəhbəri vurğulayıb ki, görkəmli alimin ictimai fəaliyyəti bu gün Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən dövlət səviyyəsinə qaldırılmış, inkişaf etdirilmişdir.

"Akademik Zərifə Əliyevanın ideyaları bu gün də yaşayır, elmimiz inkişafına xidmet edir, işıq saçır", - deyə akademik İsa Həbibbəyli bildirərək konfransa yekun vurub.

İradə Hüseynova

Elmar Qasımov

Rəna Mirzəzadə

Elmira Pənahova

Əliyevanın anadan olmasının 100 illiyi ilə bərabər, onun özür-gün yoldaşı, dahi şəxsiyyət, görkəmli siyasi xadim, Azərbaycan xalqının Ümummillil Lideri Heydər Əliyevin də 100 illik yubileyinin təntənə ilə qeyd olunduğunu vurğulayıb. Akademikin şəxsi keyfiyyətlərindən, humanistliyi ilə seçilən peşəsi haqqında etrafı bəhs edən Nadir Zeynalov Zərifə Əliyevanın oftalmologiya sahəsində həm praktik-həkim kimi çalışdığını, həm də uzun illər ərzində elmi tədqiqatlar apardığını, yaşadığını dövrə respublikamız üçün real problem olan gözlərin traxoma xəstəliyin ilə yaxından maraqlandığını, öz araşdırmalarını bu problemi həllinə yönəldiyini bildirib. Vurğulayıb ki, Zərifə Əliyevanın tədqiqatları neticəsində traxoma xəstəliyinin müalicəsində yeni bir üsul meydana gelib, tədricən bu xəstəliyin ölkəmizdə yayılmasının qarşısı alınıb.

Ötən əsrin 60-70-ci illərində keçmiş SSRİ məkanında sənayenin, o cümlədən kimya sənayesinin sürətli inkişafının iqtisadi artımı səbəb olması ilə yanaşı, insan sağlamlığına mənfi təsirlər etdiyini

ve burada alternativ təbabət, Şərq xalq təbabəti sahəsinə aid olan diaqnostika üsulları geniş şərəf edilib. Akademikin tibbi etika və deontolojiya sahəsində də araşdırımlar apardığını bildirən Nadir Zeynalov əlavə edib ki, Zərifə xanım Əliyeva həkim və pasiyent, həkim və cəmiyyət arasında münasibətlərin necə olması ilə əlaqədar elmi əsərlər yaradıb.

Çıxışının sonunda görkəmli akademikin oftalmologiya sahəsi üzrə elmi məktəb yaratdığını deyən nazir müavini o məktəbin yetirmələrinin bu gün də respublikanın tibb sahəsində çalışdıqlarını vurğulayıb.

"Azərbaycan" qəzetinin baş redaktori Bəxtiyar Sadıqov isə çıxışında bildirib ki, bu gün biz xatirəsi Azərbaycan xalqı və hər birimiz üçün əziz və dəyərli olan insanla bağlı tədbir keçiririk: "Azərbaycan xalqının gözəl deyimi var: "Bir-biri üçün yaranmışlar". Biz adətən bu sözü Ulu Öndər Heydər Əliyev və Azərbaycan xalqı üçün işlədirik. Ulu Öndərimiz də eله bil Azərbaycan xalqı üçün yarammışdır. Azərbaycan xalqı da Ulu Öndərimiz sayəsində inkişaf etmiş, bələldən xilas ol-

nun baş tutmasından en çox qazanan Azərbaycan xalqı oldu".

Zərifə xanımın əsilzadə ailəsində gözəl tərbiyə aldığıన deyən Bəxtiyar Sadıqov Ulu Öndərin həm Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsində, həm Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrde, həm də SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini kimi gecə-gündüz işlədiyi dövrde ailəsinin üzərinə düşən kişi yükünü Zərifə xanımın zərif ciyinlərinin üzərində daşıdığını bildirib: "Azərbaycan qadını üçün əsl mükafat ailəsinin möhkəm olması, gözəl övladlar böyütməsi, ailədə məhrəbənlilik, seda-qədət və səmimiyyət olmasına. Zərifə xanım ailədə buna nail olub. Qadının en böyük funksiyası övlad tərbiyə etmekdir və Zərifə xanım ailədə övlad tərbiyəsi olmağın məktəbinin nümunəsini yaradıb. Zərifə xanımın tərbiyə etdiyi övlad bu gün Azərbaycan xalqının xilaskarına çevrilib, Azərbaycan torpaqları işğaldan azad olunub, xalqımızın mili-mənəvi qırurunu özüne qaytarıb. Cənab Prezident Azərbaycan xalqı bütün isteklərini həyata keçirdi və onun fealiyyətində də Zərifə xanımın zəhməti, eməyi var".

olur-olsun, həkim ümumiyyətə biringisi humanist, insansevər, qayğıkeş olmalı və hər zaman istenilən vəziyyətdə tibbi yardım göstərməyə hazır olmalıdır. Əger hər hansı həkimdə bu daxili teləbat, yardımına çatmaq istəyi olmasa, o insandan heç vaxt yaxşı həkim olmaz. Həkimin ürəyi, qəlibi daş olmamalıdır. O, daim həkimlik sənətine sadıq olmalıdır". Çok şadıq ki, Zərifə xanım Əliyeva öz fealiyyəti ilə yazdıqlarını həyatında eməli şəkildə doğruldub".

Konfransda "Akademik Zərifə Əliyevanın elmi fealiyyətinin esas istiqamətləri" mövzusunda məruzə edən AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İradə Hüseynova bildirib ki, görkəmli dövlət və elm xadimi Əziz Əliyevin övladı və böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin xanım olmaq məsuliyyətini həmişə şərəfə daşıyan Zərifə Əliyeva fitri istədəda malik novator alım, əsl ziyanlığın genetik yaddaşına malik bir insan idi. Akademik qeyd edib ki, Zərifə xanımın ilk tədqiqatının mövzusu yaşıdagı dövr özü diktə etmiş, onun elmi işi traxomanın müalicəsi ilə bağlı məsələlərə həsr olunmuşdur. Cox keçmədən Zərifə xanım xəst-

Akademiyanın elmi tədqiqat müəssisələrində elektron xidmətlər şəbəkəsinin yaradılmasına həsr olunmuş müşavirə

Aprelin 3-də Mərkəzi Elmi Kitabxananın "Şuşa" zalında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının elmi tədqiqat müəssisələrində elektron xidmətlər şəbəkəsinin yaradılmasına həsr olunmuş müşavirə keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, AMEA-nın elmi müəssisə və teşkilatlarının baş və icraçı direktorları, elmi katibləri, beynəlxalq və ictimaiyyətə əlaqələrə məsul şəxsləri, kitabxana müdürü və gənc alimləri iştirak ediblər.

Müşavirəni giriş nüqtisi ilə açan AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli hazırlıda ölkəmizdə informasiya cəmiyyətinin qurulması istiqamətində əhəmiyyətli işlərin görüldüyünü qeyd edib. Akademik Isa Həbibbəyli AMEA-nın dünya elmi ilə rəqabət apara biləcək səviyyəyə gelib çatması və dünya elmində öz laiyqli yerini tutma bilməsi üçün "Elektron Akademiya"nın yaradılmasının zəruri məsələlərdən olduğunu vurğulayıb.

AMEA rəhbəri bu istiqamətdə mühüm addımların atıldığı bildirərək Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə ölkəmizdə neft kapitalının insan kapitalına çevrilmesi və IV Sənaye İnqilabının çağırışlarının həyata keçirilməsi istiqamətində cəmiyyətin müxtəlif sahələrində, o cümlədən elmi sferada görülen işlərdən bəhs edib. Bildirib ki, dövlət başçısının müvafiq sərəncamları elm sahəsində də elektron vasitələrdən istifadəni müasir tələbələr səviyyəsində qurmağı bir vəzifə kimi qarşıya qoyub.

"Yenilənən Akademiyanın yaradılmasının yeganə yolu elektron xidmətlər şəbəkəsinin qurulması, onun işlət vəziyyətə getirilməsi və daim təkmilləşdirilməsidir", - deyən akademik Isa Həbibbəyli bu istiqamətdə bir neçə mərhələ üzrə fəaliyyət planlarının nəzərdə tutulduğunu qeyd edib. Natiq bu istiqamətdə ilk mərhələ olan "Elektron Akademiya" şöbəsinin yaradıldığını, AMEA-nın elmi bölmələri üzrə rəqəmsal inkişaf, süni intellektlə əlaqədar elmi problemlərin aşkar çıxarılması və bu sahənin təşviq edilmesi ilə bağlı tədbirlərin müvəyyənəşdirilməsinə dair müvafiq tapşırıqların verildiyini deyib. AMEA rəhbəri Akademiyanı yeni yaradılmış "Elektron Akademiya" şöbəsinin Prezident İlham Əli-

evin ölkəmizdə həyata keçirdiyi dövlət siyasetinin mühüm istiqamətlərindən olan elektron idarəetmənin formalasdırılması, rəqəmsal transformasiyalar, yeni idarəetmə texnologiyalar ve sistemlərinin tətbiqi istiqamətində fəaliyyət göstərəcəyini diqqət çatdırıb.

Akademik Isa Həbibbəyli Akademiyanada elektron resurslar sisteminin təkmilləşdirilməsi və modernləşdirilməsi, AMEA-nın beynəlxalq qurumlarda təmsilçilik məsələlərinə diqqətin artırılması, çap olunan jurnalların veb-saytlarının yaradılması, "Elektron Kitabxana" xidmətinin tam şəkildə qurulması və s. məsələlərin əhəmiyyətinin qeyd edib. Alim bu istiqamətdə mütemadi olaraq monitoringlərin aparılmasının və müşavirələrin keçirilməsinin zəruriliyinə də toxunub.

AMEA-da Vikipediya ilə bağlı fealiyyətin Mərkəzi Elmi Kitabxana tərəfindən həyata keçirildiyini deyən akademik Isa Həbibbəyli bildirib ki, Akademiya üzrə sözügedən Vikipediya qrupunun ətrafında elmi müəssisələrdə də qrupların yaradılması və fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi, təkmilləşdirilməsi qarşidakı hədəf-

lərdəndir. Vikipediya fəaliyyətinin Akademiyanın elektron hərəkatının əsas istiqamətverici hissələrindən biri olduğunu vurğulayan AMEA rəhbər və dünya Vikipediyaları sırasında Azərbaycanın orta yerlərdə qərarlaşdığını söyləyib, Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında və ideoloji mübarizədə elektron ensiklopediyinə əhəmiyyətine toxunub.

Alim, həmçinin "Google Scholar"da AMEA əməkdaşlarının az qismənin iştirak etdiyinə diqqət çəkerək bu istiqamətdə fəaliyyətin institutların rehbərliyinin təşviqi ilə genişləndirilməsinin, AMEA-nın bütün əməkdaşların "Google Scholar" və digər elmi sosial şəbəkələrdə hesablarının yaradılmasının önemini qeyd edib.

Cıxışının sonunda AMEA prezidenti elmi müəssisələrdə elektron xidmətlərin günün tələbləri səviyyəsində qurulması üçün institut və təşkilatların rehbərlerini bu istiqamətdə yaxından iştirak edərək destek verməyə çağırıb.

Tədbirdə "Elektron Akademiya" şöbəsinin müdürü, r.ü.f.d. Fariz İmranov "Elektron Akademiya" şöbəsinin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi, təqdimat programı və AMEA-nın

elmi-tədqiqat müəssisələrində elektron xidmətlər şəbəkəsinin yaradılması" barədə çıxış edib. O, Akademiyanın elmi müəssisələrinin saytları, elmi nəşrləri, sosial şəbəkələrdəki, eləcə də "Google Scholar" və digər beynəlxalq elmmetrik bazaların fealiyyətinə dair monitoringin ilkin nəticələrini təqdim edib. Fariz İmranov AMEA-da elektron xidmətlər şəbəkəsi ilə bağlı mövcud problemlərə toxunaraq təkfliflərini səsləndirib və iştirakçıların suallarını cavablandırıb.

"Elektron Akademiya" şöbəsinin baş mütəxəssisi Elnur Eltürk isə "Vikipediya virtual ensiklopediyasında AMEA əməkdaşlarının fəaliyyəti və qarşıda duran vəzifələr" mövzusunda çıxışında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının institutlarında Vikipediya qruplarının yaradılması ilə bağlı fealiyyətin davam etdirildiyini söyləyib.

Qeyd edib ki, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat və Mehəmməd Füzuli adına Əlyazmalar institutlarının əməkdaşlarına Mərkəzi Elmi Kitabxanada Vikipediya təlimləri keçirilir və həmin qruplar yeni məqalelərin yaradılmasını və əsaslı redaksiyəni həyata keçirəcəklər:

"Ümumilikdə Akademiyanın hər bir elmi müəssisəsinin bu elektron ensiklopediyada həyata keçirdiyi tədbirlər ölkəde Vikipediya fəaliyyətinin genişlənməsinə səbəb olacaq".

Daha sonra çıxış edən AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik Rasim Əliquliyev ölkə başçısının Azərbaycanda informasiya cəmiyyətinin yaranması və inkişafı ilə bağlı çoxsaylı Fərman və sərəncamlar imzalandığını, müvafiq dövlət orqanları, eləcə də alim və mütəxəssislər qarşısına bu istiqamətdə konkret tapşırıqlar qoymuş olduğunu söyləyib. O, son illər dövrədən qlobal çağırışları, rəqəmsallaşma və elektron xidmətlərdən istifadənin sürətlə genişləndiyi bir dövrədə Azərbaycanda da bu sahədə adekvat tədbirlərin görülməsinin, dünya elminin tələblərinə cavab verən multidissiplinar tədqiqatların aparılmasının zəruriliyini vurğulayıb. Akademik Rasim Əliquliyev AMEA-nın elmi tədqiqat müəssisələrində elektron xidmətlər şəbəkəsinin yaradılmasının təqdirəlayiq hal olduğunu qeyd edərək, bu istiqamətdə lazımi dəstəyi göstərməye her zaman hazır olduğunu bildirib, məsul şəxsləri qarşıya qoyulan vəzifələrin icrası prosesində feal iştirak etməyə, birgə fealiyyət göstərməyə çağırıb.

AMEA-nın vitse-prezidenti v.i.e., akademik Gövhər Baxşəliyeva isə çıxışında rəhbərlik etdiyi Şərqsünnəsiq İnstitutunda elektron elmin inkişafı istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlərdən danışıb.

Tədbirdə çıxış edən Qafqazşünnəsiq İnstitutunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Musa Qasımlı elmi nailiyyətlərin dünyaya çıxarılmasında elmi jurnalların rolunu qeyd edib, "Academy.edu", "Google Scholar" kimi bazalarda fərdi profillərin açılmasının əhəmiyyətini vurğulayıb və bu istiqamətdə fəaliyyətin genişləndirilməsinin hər bir əməkdaşdan asılı olduğunu söyləyib.

Müşavirədə AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun Genç Alim və Mütəxəssisler Şurasının sədri, fil.ü.f.d., dos. Günel Orucova, akademik Z.Bünyadov adına Şərqsünnəsiq İnstitutunun Genç Alim və Mütəxəssisler Şurasının sədri, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Elnur Müstafayev, Folklor İnstitutunun Təhsil şöbəsinin müdürü Ləman Süleymanova və başqları da çıxış edərək təmsil etdikləri elmi müəssisələrin elektron fealiyyətləri barədə məlumat veriblər.

Ədəbiyyat İnstitutuna aid nəşrlər ADPU-nun Quba filialına təqdim olunub

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun nəşrləri Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin (ADPU) Quba filialına təqdim olunub.

AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli universitetin Quba filialının Tədris və elmi işlər üzrə direktor müavini İsmayıllı Mahmudova kitabları təqdim edib.

Akademik Isa Həbibbəyli institutun nəşrlərindən 149 kitabın Quba filialına hədiyyə edildiyini bildirib.

"Əmir Xosrov Dəhləvi" kitabı işıq üzü görüb

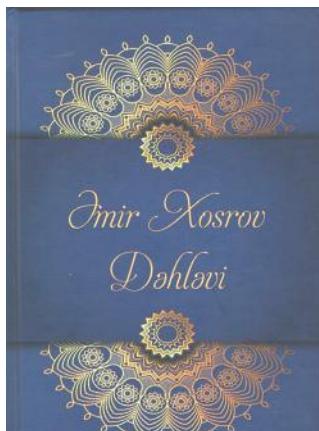
AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu tərəfindən "Əmir Xosrov Dəhləvi" monoqrafiyası çap olunub.

Ortaq başlanğıc və intibah dövrü Azərbaycan ədəbiyyatı şöbəsində hazırlanmış kitab "Sənətkarın elmi pasportu seriyası"nın 39-cu nəşridir.

Kitabın elmi redaktoru AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli idir. "Ön söz"ün müəllifi və məsul redaktor filologiya elmləri doktoru, professor İmamverdi Həmidovdur. Rəyçi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Kəoni Hacıyevdir.

Kollektiv monoqrafiyada Nizami Gəncəvinin layiqli davamlılarından biri Hindistanda farsdilli ədəbiyyatın tanınmış nümayəndəsi Əmir Xosrov Dəhləvinin dövrü, həyatı, əsərləri və sənətkarlığı elmi cəhətdən öyrənilir. Kitabda şairin əsərlərində Nizami Gəncəvi "Xəmse"sinin təsviri, habelə ölkəmizdə Dəhləvi ərsin tədqiqi, tərcüməsi və nəşri sahəsində Azərbaycan alimlərinin gördüyü işlər dəyərləndirilir.

Kitabdakı araşdırımlar Ədəbiyyat İnstitutunun alımlarından İmamverdi Həmidov, Kəoni Hacıyeva, Nüshabə Arası, Zəhra Allahverdiyeva, Vəfa Hacıyeva və Bəsire Əzizliyevaya məxsusdur. Kitabda, həmçinin Dəhləvinin "Şirin və Xosrov" əsərindən parçalar da yer alıb. 184 səhifəlik kitab "Elm və təhsil" nəşriyyatında nəşr edilib.

AMEA xəbərləri Yaponiyanın "Ajmedia News Portal"ında

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə Yaponiyanın "Ajmedia News Portal"ı arasında əməkdaşlıq davam edir. Belə ki, sözügedən portalda AMEA-da təşkil olunan tədbirlər, konfranslar və Akademiya ilə bağlı ən son informasiyalar, institutların fəaliyyətləri və digər xəbərlər barədə geniş oxucu kütłəsinə malumat çatdırılır.

"Ajmedia News Portal"ında informasiyalar oxuculara 3 dildə - yaponca, ingiliscə və azərbaycanca təqdim edilir.

Onu da qeyd edək ki, AMEA prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin iştirakı ilə "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində bu elmi qurumun Tədbirlər planının icra vəziyyəti və qarşıda duran vəzifelərə həsr olunan müşavirə 3 dildə oxucuların

dikkətinə çatdırılıb. Bundan başqa, sözügedən saytda AMEA Rəyasət Heyəti aparatının "Elektron Akademiya" şöbəsinin müdürü Fariz İmranovun Azərbaycanın dahi şəxsiyyətləri, görkəmli alimləri, mütəfəkkirlərinə həsr olunan "Qızıl fond"un yaradılması barədə səsləndirdiyi təkliflə bağlı xəbər də Yaponiyanın "Ajmedia News Portal"ında işıqlandırılıb.

Elm və Təhsil Nazirliyinin Geolojiya və Geofizika İnstitutunun Elmi şurasının növbəti icası keçirilib.

Iclasda AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İbrahim Quliyev, Neft və Qaz İnstitutunun baş direktoru, akademik Fəxrəddin Qədirov, Respublika Seysmoloji Xidmet Mərkəzinin baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Qurban Yetirmişli, Elm və Təhsil Nazirliyi akademik Həsən Əliyev adına Coğrafiya İnstitutunun baş direktoru, c.e.d. Zakir Eminov və digər əməkdaşlar iştirak ediblər.

Institutun baş direktoru, akademik Akif Əlizədə Elmi şuranın gündəliyi ilə iclas iştirakçılarını tanış edib. Sonra "Qafqaz-Xəzər bölgəsinin iqlim, müasir tektonik proseslər, dəniz səviyyə deyişmələri və topoqrafiya əlaqəsinin təhlili (2020-2023)" mövzusunda akademik Fəxrəddin Qədirovun və Coğrafiya İnstitutunun baş direktoru c.e.d. Zakir Eminovun məlumatları dinlənilib. Alimlər mövzuya uyğun olaraq Xəzər dənizinin su səthinin dinamikası, atmosfer dəyişiklikləri və digər aktual elmi yönədə son illərin nəticələrini təqdim ediblər.

"Azərbaycanın müalicəvi neftlərinin (Naftalan) biomarkerləri və adamantoидləri (2021-2023)" mövzusunda f.-r.e.d. Qalina Martınovanın təqdimatı maraqla qarşılığın. Məruzəçi müalicəvi və yanacaq təyinatlı Azərbaycan xam neftində səhiyyedə istifadə üsullarını, Naftalan neftinin mikrobioloji xüsusiyyətlərini, ümumiyyətə, naftalanoterapiya istiqamətində tətbiq olunan neftin tərkibi barədə məlumat təqdim edib. Mövzu ətrafinda coxsayılı suallar cavablandırılıb.

Sonra kadr hazırlığı haqqında y.e.ü.f.d. Səadət Əlekbərova məruzə edərək bildirib ki, 2022/2023-cü tədris ilinin qış imtahan sessiyasını müvəffiqiyətlə başa vurmaş I və II kurs magistrantları attestasiyadan keçiblər. Attestasiya

siyə GGİ-nin icraçı direktoru, AMEA müxbir üzvü Dadaş Hüseynovun sədrliyi ilə aparılıb.

S.Əlekbərova "Geolojiya", "Geolojiya mühəndisliyi" və "Geofizika mühəndisliyi" ixtisasları üzrə təhsil alan magistrantların qış imtahan sessiyasının nəticələri, fərdi iş planlarında nəzərdə tutulmuş elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilmə vəziyyəti və digər işlər barədə attestasiya üzrə komissiyanın qərarını Elmi şuraya təqdim edib və sənəd təsdiq edilib.

Iclasın sonunda Geolojiya və Geofizika İnstitutu üzrə elmi-populyar kitabların nəşrə tövsiyəsi məsələsinə baxılıb və üç adda kitabın bu il çap edilməsi qərara alınıb.

Saxta jurnalların avtomatik identifikasiyası üçün alqoritmin işlənilməsi nəzərdə tutulur

yolları" mövzularının işlənməsi də 2023-cü il üzrə fəaliyyət planına daxildir.

M.Səidova cari il ərzində respublika və digər ölkələrin Ali Attestasiya Komissiyasının siyahısına daxil olan, eləcə də nüfuzlu beynəlxalq elmi bazalarda indeksləşən jurnallarda məqalelərin çapı ilə bağlı nəzərdə tutulan planı diqqətə çatdırıb.

Daha sonra şöbə müdürü elmi-innovasiya fəaliyyəti üzrə "yırtıcı" və "oğurlanmış" jurnalların seçilməsi ilə bağlı əməkdaşlar konsalting xidmətlərinin göstərilməsi, antiplagiat xidmətlərinin təşkil və istismarının həyatə keçirilməsi ilə bağlı görülmüş işər haqqında məlumat verib.

Həmçinin şöbədə beynəlxalq elmi əməkdaşlıq elaqələri çərçivəsində "Exlibris" və "Crossref" şirkətləri ilə əməkdaşlıq münasibətləri haqqında danışıb. Şöbə əməkdaşlarının elmi-pedaqoji, elmi-təşkilati fəaliyyəti, elmi-texniki konfranslarda, seminarlarda və digər elmi tədbirlərdə iştirakı barədə məlumatları iclas iştirakçılarının nəzərinə çatdırıb.

Sonda AMEA-nın vitse-prezidenti, institutun baş direktoru, akademik Rasim Əliquliyev çıxış edərək şöbənin nəzdində elmi analitika xidmetinin yaradılmasının vacibliyini qeyd edib, e-elmin formalaşması və elmmetriya problemlərinin həlli istiqamətində aparılan tədqiqatlarla bağlı öz teklif və tövsiyələrini səsləndirib. Alim istinadlar şəbəkəsi əsasında elmi əsərlərin qiymətləndirilməsi, saxta jurnalların identifikasiya metodlarının analizi, e-kitabxanalarда elmi naşrərin qiymətləndirilməsi, eləcə də bulud əsaslı e-kitabxanaların arxitektur- texnoloji prinsiplərinin işlənilməsi üzrə tədqiqatların genişləndirilməsinin, bu istiqamətdə məqalelərin hazırlanması və nüfuzlu jurnallarda çap olunmasının vacibliyini vurgulayıb.

Tələbələr Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun laboratoriyalarında

Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) "SABAH" qruplarının biologiya müəllimiyyi ixtisasının III kurs tələbələri üçün Elm və Təhsil Nazirliyinin Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunda infosessiya təşkil olunub.

Biologiya elmləri doktoru Asif Manafovun rehbərliyi ilə keçirilən infosessiya zamanı institutun baş direktoru akademik İrade Hüseynova tələbələrin təhsildə qazanıqları biliklərin praktikada tətbiqinən zəruriliyi və gelecek elmi fəaliyyətləri üçün əhəmiyyətdən bəhs edib. Tələbələr Genomun quruluşu və ekspressiyası, Bioadaptasiya, Karbonun fotosintetik assimilyasiyasının enzimologiyası, Bitki biotexnologiyası, Xloroplastların foto-kimyası, Bioinformatika, Proteomiks laboratoriyaları ilə tanış olublar.

AMEA-nın müxbir üzvü İbrahim Əzizov, biologiya elmləri doktorları Şahniyar Bayramov, Səfər Süleymanov, biologiya üzrə fəlsəfə doktorları Nərgiz Sultanova, Zəri-

fə Süleymanova, Səadət Xudaverdiyeva, Taliyə Orucova, Mayaxanım Xanışova, Aynurə Paşayeva laboratoriyalarda aparılan elmi-tədqiqat işləri, alınan nəticələr və nailiyyətlər barədə tələbələrə məlumat veriblər.

Qeyd edək ki, infosessiyanın məqsədi nəzəri biliklərin praktikada tətbiqinin genişləndirilməsidir.

Elmi-populyar kitabların nəşrə tövsiyəsi məsələsinə baxılıb

"Azərbaycanın müalicəvi neftlərinin (Naftalan) biomarkerləri və adamantooidləri (2021-2023)" mövzusunda f.-r.e.d.

Qalina Martınovanın təqdimatı maraqla qarşılığın. Məruzəçi müalicəvi və yanacaq təyinatlı Azərbaycan xam neftində səhiyyedə istifadə üsullarını, Naftalan neftinin mikrobioloji xüsusiyyətlərini, ümumiyyətə, naftalanoterapiya istiqamətində tətbiq olunan neftin tərkibi barədə məlumat təqdim edib. Mövzu ətrafinda coxsayılı suallar cavablandırılıb.

Sonra kadr hazırlığı haqqında y.e.ü.f.d. Səadət Əlekbərova məruzə edərək bildirib ki, 2022/2023-cü tədris ilinin qış imtahan sessiyasını müvəffiqiyətlə başa vurmaş I və II kurs magistrantları attestasiyadan keçiblər. Attestasiya

İnstitutda təcrübə keçən tələbələrlə görüş

AMEA-nın vitse-prezidenti, Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun baş direktoru, akademik Dilqəm Tağıyev institutda tədris təcrübəsi keçən Bakı Dövlət Universitetinin Kimya fakültəsinin IV kurs tələbələri ilə görüşüb.

Görüşdə akademik Dilqəm Tağıyev tələbələrin laboratoriyalardakı fəaliyyəti ilə maraqlanıb, bu tədris təcrübəsinin geləcəkdə onlar üçün vacib olduğunu nəzərə çatdırıb.

Tələbələrə uğurlar arzulayan akademik Dilqəm Tağıyev institutda tədris təcrübəsi keçdiyi üçün gənclərə sertifikatlar təqdim edib.

AMEA-da doktoranturaya sənəd qəbulunun elektronlaşdırılması mövzusunda tədbir

Aprelin 4-də AMEA-in elmi müəssisə və təşkilatlarında təhsilə məsul şəxslərə doktoranturaya sənəd qəbulunun elektronlaşdırılması ilə əlaqədar "Təhsil Mərkəzləşdirilmiş İnformasiya Sistemi"nin (TMIS) "Ali və orta ixtisas təhsili alt sistemi" (AOITAS) vasitəsi ilə qeydiyyatın həyata keçirilməsi mövzusunda təlim keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın Rəyasət Heyəti aparatının Elm və təhsil şöbəsinin müdürü, texnika elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Hüseyin Hüseynov, şöbənin müdir müavini, fəlsəfə üzrə felsəfə doktoru Vüsal Zülfüqarov, şöbənin məsul şəxsləri, Elm və Təhsil Nazirliyinin Təhsil Sisteminin Informasiyalasdırılması idarəsinin əməkdaşları Nicat Etibaroglu və Elvin Axundov, həmçinin AMEA-nın elmi müəssisələrinin Təhsil şöbələrinin müdürü və təhsilə məsul şəxslər iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən Hüseyin Hüseynov təlim haqqında ümumi məlumat verərək AMEA prezidentinin tövsiyə və tapşırıqlarını tədbir iştirakçılarının diqqətini çatdırıb.

Daha sonra Elm və Təhsil Nazirliyinin Təhsil Sisteminin Informasiyalasdırılması idarəsinin əməkdaşı Nicat Etibaroglu doktoranturaya sənəd qəbulu ilə bağlı müraciətlərə baxılması, müvafiq qərarın verilmesi, müraciətlərə müəssisənin qərarı bərabər elektron bildirişlərin göndərilməsi, sisteme elave edilmiş qəbul planının işlənilməsi, təhsil haqqı ödənişlərinin həyata keçirilməsi prosesini izah edib. Bildirib ki, sözügedən xidmet sayesinde TMIS-a qoşulmuş elmi müəssisələrə doktorantura pilləsi üzrə qəbul olmaq istəyən şəxslər Elm və Təhsil Nazirliyinin "Şəxsi kabinet" vasitəsilə elektron formada müraciət edə və müraciət üzrə cari və növbəti addımları izləyə biləcəklər. Müraciətlərinə elmi müəssisə tərəfindən müsbət rəy verilən şəxslər xarici dil imtahanlarında iştirak edə biləcəklər.

Sonda tədbir iştirakçıları suallar və təkliflərə çıxış ediblər.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ekologiya haqqında müdirlik fikirləri

Ulu Öndər Heydər Əliyev işqli təfəkkür, çevik düşüncə, müdrik zəka sahibi idi. Dahi Liderin müdrik fikirləri onun müxtəlif məsələlərə həsr olunmuş rəsmi çıxışlarından, müsahibələrindən, məktublarından seçmələrdir. Bu fikirlər Ulu Öndərin həyat təcrübəsindən xəbər verməkə yanaşı, müasir Azərbaycanın gerçəkləyini, xalqımızın mədəni-mənəvi və intellektual həyatını əks etdirir. Yığcılığı, dəqiqliyi, aydınlığını ilə seçilən bu fikirlər konkret dövrdə, konkret hadisərlərə bağlı söyləniləsə də, ümummilli, ümumbəşəri məna kəsb etməkdədir.

- Planetimizin ən dəyərli sərvəti insanlardır. Yer kürəsində hər şey insanların yaşaması, dünya neymətlərindən faydalananması və həm maddi, həm mənəvi cəhətdən yüksək səviyyədə inkişafı üçündür. Təbiət də, yerin təki də, onun üstündə olan sərvətlər də, dövlət də insan və xalq üçündür. Bütün teşkilatlar da insanın bu günü və geleceyi üçündür.
- Respublikamızda ekoloji problemlərin həll edilməsi dövlətin daim diqqət mərkəzində olmuş, ətraf mühitin mühafizəsi üzrə milli fealiyyət programı qəbul edilmiş, beynəlxalq ekoloji proqramların həyata keçirilməsi, təbii sərvətlərin berpasının təmin edilməsi və mühafizəsi, milli parkların təşkil və ekoloji şəbəkənin yaradılması istiqamətində bir sıra mühüm işlər görülmüşdür.
- Mən 1993-cü ildə Bakıya gələrkən bizim əkdiyimiz, becərdiyimiz bəzi ağacların kəsildiyini görərkən ele bildim ki, mənim bədənimin bir hissəsinə kəsiblər, ele bildim məni yaralayıblar.
- Mən dəfələrlə demişəm, bir də deyirəm - kim hansı bir sağlam ağacı kəsirə, hesab etsin ki, o mənim qolumu, barmaqlarımı kəsir.
- Çok böyük zəhmət bahasına Bakıda yaşıllıqlar yaradılmışdır. Əger zərurət üzündən kim isə bir ağacı kəsirə, əvezində gərək onunu əksin.
- Biz taleyimizdən çox razı olmalyıq ki, dünyanın belə bir gözel guşəsində yaşayırıq.
- Əger öz təbətimizdən, iqlimimizdə səmərəli istifadə etsək, özümüzü bütün ərzaq məhsulları ilə təmin edə bilərik.
- Biz təbiətə qarşı heç bir zor işlədə bilmərik.
- Əger kimse sağlam ağacı kəsirə, o, nəinki xalqına, millətinə, ölkəsinə xəyanət edir, o öz ailəsinə, özu-özüne xəyanət edir.
- Təbiətə zərər vuranlar, ağac kəsənlər, təbiəti çırkləndirənlər, korlayanlar cəmiyyətimizin, həmimizin düşmənidir.
- Xəzər dənizində neft-qaz hasilatı ilə elaqədar görülən işlərdə şübhəsiz ki, Xəzər dənizinin ekologiyası hər şeydən üstün tutulmalıdır.
- Xəzər dənizinin təbii sərvətlərinin qorunması, saxlanması, Xəzərin temizliyinin qorunması və dənizdə olan bioloji ehtiyatların qorunub saxlanması və hətta onların inkişaf etdirilməsi üçün lazımı tədbirlərin görülməsi də Xəzəryəni ölkələrin və bu işə cəlb olunan bütün şirkətlərin ən ümdə borcu, vəzifəsi olmalıdır.
- Mən istəyirəm ki, hamınız təbiəti qoruyanlar olasınız.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyi münasibətilə elmi konfrans

AMEA-nın Naxçıvan Bölməsində İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun təşkilatçılığı ilə "Ümummilli Lider Heydər Əliyev - 100" mövzusunda elmi konfrans keçirilib.

Konfransı giriş sözü ilə AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin sədri, akademik İsmayıllı Hacıyev açıb. Ölkə başçısı İlham Əliyevin 29 sentyabr 2022-ci il tarixli Sərəncamına əsasən 2023-cü ilin Azərbaycanda "Heydər Əliyev İli" elan olunduğunu diqqətə çatdırın akademik respublika səviyyəsində çoxsaylı tədbirlərin, konfransların keçirildiyini bildirib. Naxçıvan Bölməsində Ulu Öndərin 100 illiyi ilə elaqədar keçirilmesi nəzərdə tutulan konfranslar, çap olunacaq nəşrlər barədə danişan bölümə sədri qeyd edib ki, bugün keçirilən konfransla yanaşı, İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat Instituto "Heydər Əliyev: həyatı və siyasi fealiyyəti" adlı kitabı nəşrə hazırlanırlar.

Bölmə rəhbəri Heydər Əliyevin siyasi fealiyyəti, ölkəyə rəhbərliyi dövründə müəyyənlenmişdiyi inkişaf strategiyası və Azərbaycan tarixindəki müstəsnə xidmətlərindən bəhs edib.

Konfrans öz işini məruzələrin təqdimatı ilə davam etdirib.

AMEA-nın Naxçıvan Bölməsi İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat Institutunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Əbülfəz Quliyev konfransda "Ümummilli Lider Heydər Əliyev və Türk dünyası" mövzusunda məruzə edib.

Professor bildirib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin formalasdırıcı və inkişaf etdiridiyi Azərbaycanlıq fəlsəfəsi Azərbaycanın müasir dünyada xüsusi rolunu müəyyən etmiş, milli dövlətçiliyimiz bunövrüni möhkəmləndirmiş, dünya azərbaycanlılarının və türk dövlətlərinin həmərəyi üçün möhkəm zəmin yaratmışdır. Türk xalqlarının birliyinə xüsusi önəm verən Ulu Öndər milli ideallarımıza həmisi böyük hörmətlə yanaşmış, milli tariximiz, dilimiz və ədəbiyyatımızın, milli mədəniyyətimizin köklərinə nüfuz etmiş ümde məsələlərə diqqəti yönəltmişdir. Bu səbəbdən ki, Heydər Əliyevin siyasi-ideoloji fealiyyəti Azərbaycanla məhdudlaşmayıb, bütövlükde Türk dünyasını əhatə etmişdir.

Türk xalqlarının birliyinə möhkəmləndirmək, mənəvi körpüleri qorumaq, milli kökə qayğıdı, ortaq dəyərlərimizi birləşdirmək

Ulu Öndər Heydər Əliyevin fealiyyətinin əsas məqsədlərindən olmuşdur.

Əbülfəz Quliyev məruzəsində, həmçinin Ulu Öndər Heydər Əliyevin türkologiya, türkoloqlar qayğılarından, türk yazılı abidələrinin qorunmasına, tərcüməsinə və xalq arasında təbliğine diqqətindən söz açıb.

Konfransda "Ulu Öndər Heydər Əliyev və milli ideologiya" başlıqlı məruzə edən İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun Ədəbiyyatşunaslıq şöbəsinin müdürü, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ramiz Qasimov milli düşüncəmiz əsasını təşkil edən Azərbaycanlıq məfkurəsi baredə danişib. Alim bildirib ki, Azərbaycan xalqının ümumi ideologiyası kimi Azərbaycanlıq məfkurəsinin formalşeması və bitkinleşməsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xidmətləri və zəngin təcrübəsi sayesində mümkün olmuşdur. Özünəqədərki ideoloji tezisləri təcrübə edən və ümumileşdirən Dahi lider uzunmüddəli liderlik dönməndə bu məfkurənin həyata keçirilməsi və kütləvişməsi yolunda əvəzsiz xidmətlər göstərmişdir.

Məruzəçi daha sonra ideologiyamızın üç əsas prinsipi olan vətəncilik, milli-mənəvi dəyərlərə sədəqət və həmərəlik məsələlərindən, Ulu Öndərin xalqımızın birliyinə təmin etmək üçün öhdəsinə götürdüyü tarixi missiyadan və həmin missiyanın bu gün uğurla davamından söz açıb.

İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun Folklorşunaslıq şöbəsinin müdürü, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aytən Cəfərova konfransda "Ümummilli Lider Heydər Əliyev və folklor" mövzusunda məruzə edib.

Milli ideyaların və adət-ənənələrimiz qorunması, gələcək nəsillərə ötürülməsi məsələsinin Ümummilli Lider tərəfindən prioritət məqsəd kimi müəyyənləşdirildiyini

söyləyən məruzəçi diqqətə çatdırıb ki, "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının 1300 illik yubileyinin keçirilməsi Ulu Öndərin milli ruha, qədim etnik düşüncəyə, ulu soykökə bağlılığına en bariz nümunədir. Ömrünü bu məramı həsr edən Heydər Əliyevin fealiyyətinin əsasında türkçülük düşüncəsinin yaşaması və qorunması ideyası dayanır. Uzaqgörən lider bu məqsədini keskin iştirakında üstürtülü, müstəqillik dövründə isə ezmə gerşəklaşdırırdı.

İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun Dilçilik şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Zülfüyyə İsmayıllı "Ulu Öndər Heydər Əliyev və Azərbaycan dili" mövzulu məruzəsində fealiyyəti boyu milli dəyərlərimizə himayədarlıq edən dahi rəhbərin ana dilimizə qayğısına və bəhs edib.

Tədqiqatçı diqqətə çatdırıb ki, Ulu Öndər ana dilinin milli-tərbiyəvi əhəmiyyətini həmişə üstün tutmuş və vaciblərini vurğulamışdır. 1995-ci ildə qəbul edilən Konstitusiyamızda Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi təsdiq olunması, Heydər Əliyevin 2001-ci ilde "Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Fərman imzalaması, 2002-ci ildə "Azərbaycan Respublikasında Dövlət dili haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun qəbul edilməsi Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi işlədilməsi, onun tətbiqi, qorunması və inkişaf etdirilməsi istiqamətində növbəti addımlar olmuşdur.

Azərbaycanda siyasi natiqlik məktəbinin əsasının Heydər Əliyev tərəfindən qoruldugu qeyd edən məruzəçi həmçinin Ulu Öndərin çıxışlarında atalar sözleri, zəribi-məsəllər və başqa nitq elementlərdən istifadəsinə diqqət çəkib.

Heydər Əliyev və azərbaycanlıq məfkurəsi

Elm və Təhsil Nazirliyinin Radiasiya Problemləri İnstitutunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü İsləm Mustafayev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş "Heydər Əliyev və azərbaycanlıq məfkurəsi" adlı elmi konfransda iştirak edib.

Biləsuvar Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkil etdiyi konfransda iştirakçılar əvvəlcə Ulu Öndərin abidəsi öününe gül dəstələri qoyub və onun əziz xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Heydər Əliyev Mərkəzi ilə tanışlıdan sonra konfrans zalında Azərbaycan Respublikasının suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların və soyqırımlı qurbanlarının xatirəsi bir dəqiqəlik süxutla yad edilib.

Konfransda Bilesuvar Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Faiq Qurbətovun giriş sözündən sonra Milli Məclisin deputati Bəhruz

Məhərrəmov və Rayon Ağsaqallar Şurasının sədri Akif Kazimov çıxış ediblər.

Tədbirdə daha sonra Elm və Təhsil Nazirliyinin Radiasiya Problemləri İnstitutunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü İsləm Mustafayev "Heydər Əliyev və Azərbaycanda intellektual potensialın inkişafı" adlı məruzə ilə çıxış edib. İsləm Mustafayev öz çıxışında H.Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi hər iki dövrde məktəblərin, ali təhsil ocaqlarının, elmi-tədqiqat institutlarının və elm-təhsil sahəsində insan resurslarının inkişafı baredə rəqəmlər səsləndirib. Bildirib ki, H.Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi 1970-ci illərdə orta ümumtəhsil məktəblərinin şəbəkəsi 3 dəfə artırılarq 2000-i keçmiş, ali məktəbdə təhsil alanların sayı 70 mindən 100 minə qədər artıb. Əger 1969-cu ildə Azərbaycandan 47 nəfər SSRİ-nin iri şəhərlərinə ali təhsil almağa göndərilirdi, 1982-ci ildə bu göstərici 1200-dən artıq olub. 1969-1978-ci

illərdə ölkəmizdə elmi-tədqiqat institutlarının sayı 89-dan 118-ə, elmlər namizədlərinin sayı 3000-dən 7594-ə, elmlər doktorlarının sayı 329-dan 853-ə, elmi işçilərin sayı 12850-dən 21407-ə çatıb.

Azərbaycan elminin inciləri sayilan və keçmiş SSRİ-də sayca cəmi bir və ya bir neçə olan güclü teleskoplarla təchiz olunmuş rəsədxana, kompleks şüalanırmış mənbələri, unikal Nəbatat bağı və s. akademik obyektlər Ulu Öndər Heydər Əliyev dövründə öz bərpasını və inkişafını tapmışdır. Təkcə 1979-cu ildə təbiət və ictimai elmlər sahəsində respublikada aparılan elmi-tədqiqatların 55 nəticəsi sovet elminin en mühüm nüaliyyətləri sırasında qeyd edilib. 70-80-ci illərdə - 10 il ərzində Azərbaycan Elmlər Akademiyası alımlarının tədqiqatlarının istehsalata tətbiqi nəticəsində əldə edilən iqtisadi səməre 570 milyon manatdan çox olmuş, 1000-dən çox müelliflik səhadətnaməsi alıb. 1970-1985-ci illərdə iqtisadi səməreynə malik 850-yə yaxın iş xalq təsərrüfatında tətbiq edilmiş, 2280 elmi, elmi-tədqiqat və xalq təsərrüfatı əhəmiyyətli nəticə əldə olunub.

Qeyd edək ki, konfransda İsləm Mustafayev yənə, Zoologiya İnstitutunun baş direktoru v.i.e. Ə.Eyvazov, Azərbaycan Diller Universitetinin dekanı, professor F.Cahangirov və digər alımlar de iştirak ediblər.

Konfrans iştirakçıları daha sonra Bilesuvar şəhərində yerləşən Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimov adına bağça-məktəb-lisey kompleksi ilə tanış olub, rayon məktəblərinin yuxarı sinif şagirdləri ilə görüş keçirib və onların suallarını cavablandırıblar.

Şanlı və uğurlu Aprel döyüslərindən yeddi il ötür

Aprel döyüsləri dünyaya Azərbaycan Ordusunun, dövlətimizin, xalqımızın gücünü, qələbə əzmini, ədalətin bərpa olunacağını göstərdi

Bu gün Azərbaycan Ordusunun parlaq tarixi qələbelərindən olan şanlı Aprel döyüslərindən yeddi il ötür. 2016-ci ilin aprelində ermənistan silahlı qüvvələrinin qoşunlarının temas xəttində ardıcıl təxribatlarına cavab olaraq keçirilmiş eks-əməliyyat zamanı qazanılmış təxribat Zəfər Azərbaycan Ordusunun qələbə əzmini bir daha göstərib. Aprelin 1-5-də baş vermiş Azərbaycan xalqının qəhrəmanlığının nümayişi olan və Ordumuzun qələbəsi ilə nəticələnən döyüslər Vətən müharibəsinin ilkin məsqi və tarixi Zəfəre aparın yol idi.

Həmin il aprelin 2-də Ordumuz düşməni ağır məglubiyətə uğradaraq, Füzuli, Cəbrayı və Ağdərə rayonlarının işğal altındaki ərazilərinin 2 min hektardan çox hissəsin azad edib. Həminin minlərlə hektar ərazi Azərbaycan Ordusunun tam nəzarətine keçib. Azərbaycan Ordusu dördgünlük Aprel döyüsləri ilə 23 ilən sonra xalqımıza qələbə sevinci bəxş edib.

Strateji əhəmiyyətli Ləletəpə yüksəkliyi azad edilib

Silahlı Qüvvələrimizin hayata keçirdiyi eks-həmələ eməliyyatının məqsədi ermənistan silahlı qüvvələrinin temas xəttindəki yaşayış məntəqələrinin törətdiyi təhlükəni aradan qaldırmaq idi. Belə ki, 2016-ci il aprelin 2-ne keçən gecə düşmən bütün mövqelərimizi, eyni zamanda, mülki əhalini atəşə tutub. Azərbaycan tərəfindən dərhal adekvat tədbirlərin görülməsi ilə bağlı qərar qəbul edilib və qəti cavab zərbələri endirilib. Düşmən müdafiəsinin ön xəttində və dərinliyində yerləşən ermənistan ordusunun canlı qüvəsi və hərbi texniki mehv edilib.

Aprel hadisələrində cəbhənin en gərgin istiqaməti Ağdərə-Tərtər-Ağdam və Füzuli istiqaməti olub. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bölməleri aprelin evvəlində qısa müddədə düşmənin onde və dərinlikdə cəmşən qüvvələrini qəti zərbələrlə sıradan çıxırb. Uğurlu əməliyyatın nəticəsində Naftalan şəhərine təhlükə yaradacaq Tərtər rayonunun Talış kəndi istiqamətində yüksəkliklər işğalçılarından təmizlənib. Həminin geniş ərazini nəzarətə saxlamaq imkanı verən olduqca strateji əhəmiyyətli Cəbrayı rayonunun Ləletəpə yüksəkliyi azad edilib. Ordumuzun qəti zərbələri nəticəsində düşmənin 30-dək tankı, 25-dən çox artilleriya qurğusu və digər zirehli texniki mehv edilib, 320-dən artıq hərbçisi öldürülüb, 500-dən çox döyüşüsü yaranıb. Suqovuşan yaşayış məntəqəsinə yerləşən qərargahı və əsas hərbi hissələri mehv edilib. Ağdərə-Suqovuşan, Cəbrayı istiqamətindəki yolların nəzarətə saxlanılması imkanı əldə edilib.

Aprel zəfərində "məglubedilməz erməni ordusu" və keçilməz erməni səngərləri mifi dağıldı

Azərbaycan Ordusunun 2016-ci il Aprel zəfərində illerle yaradılan "məglubedilməz erməni ordusu" və keçilməz erməni səngərləri mifi dağıldı. Aprel qələbəsi, eyni zamanda, əsgərlərimizin döyük ruhunun, ordu ilə xalqın birliyinin təcəssümü oldu. Dünya ictimaliyəti də başa düşdü ki, işgal edilmiş ərazilərin her yolu ilə azad edilmiş mümkündür. Azərbaycan xalqı, dövləti və ordusu buna tam qadirdir. Uğurlu Aprel əməliyyatından sonra ermənistanın işğalçılıq siyaseti danılmaz faktlarla yenidən təsdiq-

də yaşayış məntəqələrimizə dəyən ziyanla yerdə tanış olmaları, yerli əhalisi, eləcə də ön xətdə şəxsi heyətə görüsü xalqımızın və Ordumuzun düşmən üzərində qəti qələbəyə ümidilarını daha da artırırdı.

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Aprel döyüslərinin əhəmiyyəti barədə deydi sözlər bu qələbənin Ordumuz və xalqımız üçün əhəmiyyətini açıq şəkildə ifade edir: "Aprel döyüsləri hərbi dərsliklərə salınmalıdır. Həm peşəkarlıq, həm də vətənpərvərlik ruhu baxımından Aprel döyüsləri bir daha göstərdi ki, Azərbaycan xalqı qəhrəman xalqdır. Bir daha onu göstərdi ki, biz bu vəziyyətə barışmacıyaq. Onu göstərdi ki, xalq-ıqtidar birliyi bu gün Azərbaycanda yüksək seviyyədə təmin olunur, möhkəmənir. Ermənistən-Azərbaycan Dağılıq Qarabağ münasibəsinin həlli bizim üçün həməşə olduğu kimi birinci yerde duran prioritet məsələdir".

Uğurlu Aprel qələbəsindən daha da ruhlanan Azərbaycan Ordusu iki il sonra daha bir böyük zəfer qazandı. 2018-ci ilin mayında Əlahiddə Ümumqoşun Ordu tərəfində "Gün-nüt kəndi və ətraf ərazilərin nəzarət altına alınması" bir daha göstərdi ki, əsger və zabitlərimiz qarşıya qoyulan istənilən tapşırığı yerinə yetirmek əzmindədir.

Həmçinin 2008-ci ildən başlayaraq müxtəlif illərdə keçirilmiş hərbi paradlar Azərbaycan Ordusunun qüdrətini əyani nümayiş etdirib. 2018-ci il Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin yaradılmasının 100 illik yubileyi münasibətilə Bakının Azadlıq meydanında kəntənəli hərbi parada 2016-ci ilin Aprel döyüslərində, iki il sonra Naxçıvan əməliyyatında işğalçılardan azad olunmuş torpaqlarda qaldırılmış Azərbaycan bayraqları nümayiş etdirilib. Paradda çıxış edən Prezident, Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandan İlham Əliyev Hacıyevin "Ermənistən" Azərbaycana qarşı torpaq iddiaları (1918-1920), AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin 7 nəfər əməkdaşı həmin həmmülliflər sırasındadır.

YENİ NƏŞRLƏR

Erməni vandalizmindən bəhs edən toplu çapdan çıxb

Türkiyədə "Radikal erməni ünsürləri tərəfində töredilən vəhşiliklər və vandalizm" adlı məqalələr toplulu nəşr olunub.

Dörd bölmədən ibaret topluya tarix, sosiologiya, arxeologiya, sənet tarixi və memarlıq üzrə 17 elm adamının məqalələri daxil edilib. AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin 7 nəfər əməkdaşı həmin həmmülliflər sırasındadır.

AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin sədri, akademik İsmayıllı Hacıyevin "Ermənistən" Azərbaycana qarşı torpaq iddiaları (1918-1920), AMEA-nın müxtəlif üzvü Hacifəxrəddin Səfərlinin "Qərbi Azərbaycanda müselman abidələrində kitabələrin yox edilmə müddəti və erməni vandalizmi", AMEA-nın müxtəlif üzvü Vəli Baxşaliyevin "Tarihində və günümüzdə erməni iddiaları", tarix elmləri doktoru, dosent Emin Şixəliyevin "XX əsrin əvvəllərində İngiltərənin Cənubi Qafqaz siyasetində erməni faktoru və Azərbaycana təsiriləri (İngilis arxiv materialları esasında)", tarix üzrə felsəfe doktoru, dosent İlhami Əliyevin "I Pyotrın Azərbaycana yürüyü zamanı ermənilərin fəaliyyəti və Naxçıvanla bağlı planları", filologiya üzrə felsəfe doktoru, dosent Firudin Rzayev və filologiya üzrə felsəfe doktoru Reşad Zülfüqarovun "Erməni işğalı altındaki Azərbaycan ərazilərinin adlarının dəyişdirilməsi və türklərdən "tarix" oğurluğu" adlı məqalələri toplulu yer alıb.

"Radikal erməni ünsürləri tərəfindən töredilən qətlamların arxeoloji delilləri" başlıqlı növbəti bölmədə erməni silahlı dəstələrinin, xüsusiət, Şərqi Anadoluda töredikləri qətlamlar arxeoloji tapıntılarla esaslanmadla şərh olunur.

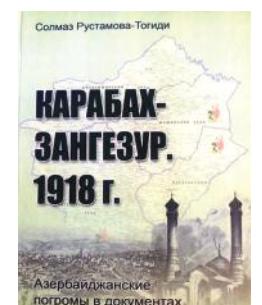
"Azərbaycanda türk mədəniyyət abidələrinə edilən vandalizm" adlı üçüncü bölmədə erməni quldurlarının Azərbaycan torpaqlarında və indiki Ermənistən əraziləndə məhv etdikləri maddi mədəniyyət abidələrindən söz açılır.

"Türkiyədəki erməni mədəniyyət abidələrinin tanılmasına və qorunması istiqamətində işlər" başlıqlı sonuncu bölmədə isə qardaş ölkə əraziləndəki erməni abidələrinin bərpası və qorunması istiqamətində görülən işlərin bir qismi qeyd olunur, məsələ ilə əlaqədar sənədlər təqdim olunur.

Yenice çap olunan eser himayədarlarının dəstəyinə arxalanan ermənilərin, habelə havadarlarının qələmə verməye çalışdıqları "erməni məsələsinin" əksinə olaraq real tarihi faktlara əsaslanmaqla, əsl həqiqətlərin aşkarla çıxarılmış və təbliği məqsədi daşıyır. Türk və Azərbaycan alimlərinin erməni vandalizm ilə bağlı apardıqları araşdırımlar Anadoluda və Cənubi Qafqazda ermənilərin bilavasitə istirakı ilə baş tutan hadisələrə obyektiv yanaşmanı təmin edir.

"Qarabağ-Zəngəzur. 1918-ci il. Azərbaycan qırğınıları sənədlərdə" kitabı işıq üzü görüb

AMEA-nın akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun baş elmi işçisi, tarix üzrə elmlər doktoru, professor Solmaz Rüstəmovə-Tohidinin rus dilində "Qarabağ-Zəngəzur. 1918-ci il. Azərbaycan qırğınıları sənədlərdə" kitabı işıq üzü görüb.

Bu nəşr 1917-1920-ci illərdə baş vermiş qanlı hadisələrə həsr olunmuş "Azərbaycan hökuməti yanında Fövqəladə Təhqiqat Komissiyasının sənədləri" seriyasından növbəti sənədlər toplusudur və Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində, Gəncə quberniyasının Şuşa, Cavanşir, Cəbrayı və Zəngəzur qəzəsində töredilən qətlamları ehəte edir.

Topluya daxil edilən sənədlər 1918-ci ilin iyulunda Azərbaycan hökuməti tərəfindən ya-radılmış Fövqəladə Təhqiqat Komissiyasının töredilən sənədlərini təqdim etmək məqsədiylə. Azərbaycan Ordusu Ermənistən mütemadi təxribatlarına cavab olaraq 2020-ci il sentyabrın 27-de "Dəmir yumruq" əməliyyatına başladı və noyabrın 10-də davam etmiş 44 günlük Vətən mühərribəsi nəticəsində işğalçı ölkəni diz çökəmeye, kapitulyasiyaya məcbur etdi. Azad edilmiş torpaqlarda qaldırılmış Azərbaycan bayraqları bu defə 2020-ci il dekabrın 10-da Bakının Azadlıq meydanında Vətən mühərribəsində Qələbəyə həsr olunmuş Zəfər paradında nümayis etdirildi.

Bu gün hər bir azərbaycanlı yeddi il əvvəl Ləletəpədə ucaldılan üçəngili bayraqımızın işğaldan azad edilən Şuşada və digər ərazilərimizdə dalğalanmasından sonsuz qurur duyulmalıdır. Qurulu tarixe malik olan Azərbaycan Ordusu hazırda özünün en şanlı mərhəlesiనi yaşıyır. Ona görə də Aprel döyüsləri hər zaman Azərbaycan dövləti və xalqı üçün Vətən mühərribəsindəki böyük Qələbənin başlangıcı kimi daim məqaddəs tarix kimi xatırlanacaq.

"Ümummilli Lider Heydər Əliyev və Gəncə" mövzusunda respublika elmi konfransı

4-5 may 2023-cü il tarixlərində Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Ümummilli Lider Heydər Əliyev və Gəncə" mövzusunda respublika elmi konfransı keçiriləcək.

Konfransın programında aşağıdakı istiqamətlər üzrə məruzələrin dinlənilməsi nəzərdə tutulur.

- Heydər Əliyev müstəqil dövlətçiliyimizin banisidir;
- Ulu Öndərin elm, təhsil və mədəniyyətə qayğısı;
- Milli-mənəvi dəyərlərin və tarixi irlərin qorunmasına Heydər Əliyevin xidmetləri;
- Heydər Əliyev Qafqazda davamlı sülhün və multikulturalizm siyasetinin quucusudur.

Tezislərin tərtibatına dair tələblər:

Konfransın rəsmi dili: Azərbaycan, rus və ingilis.

- Məteriallər konfransın elmi istiqamətlərinə uyğun olaraq tərtib edilməlidir. Həcmi 2-5 səhifə, Times New Roman 12 şriftlə, 1 interval, soldan-30 mm, sağdan-20 mm, yuxarıdan-20 mm, aşağıdan-20 mm. Mətn sətirdən sətərə keçirilmədən yığılmalı, mətn daxilində olan şəkil, qrafik, cədvəllerin parametri sol və sağ kənardan 30 mm olmalıdır.

- Məruzənin başlığı və müəlliflərin adı böyük hərflərle 12 şrift ölçüdə qalın, elm (təhsil) müəssisənin adı adı hərflərle 12 şrift ölçüdə kursiv,

- Ədəbiyyata istinadlar mətnin içərisində kvadrat möterizləde verilməlidir.

- İstfadə olunmuş ədəbiyyatların siyahısı əlifba ardıcılılıq ilə göstərilməlidir.

- Məruzələr elektron variantda təqdim olunmalıdır.

- Konfransda iştirak etmək istəyənlər məruzələrini müşayiət məktubu ilə birlikdə AMEA-nın Gəncə Bölməsinin e-mail: aynurenagiyeva24@gmail.com ünvanına göndərməlidirlər.

- Tezislərin son göndərilmə tarixi: 17 aprel 2023-cü il

**Ünvan: AZ 2000, Heydər Əliyev prospekti 419. AMEA-nın Gəncə Bölməsi
Telefon: (+994 55) 795-44-85**

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş Spartakiada

Aprel ayında AMEA-da Azad Həmkarlar İttifaqının və Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının təşkilatçılığı ilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş Spartakiadanın keçirilməsi nəzərdə tutulub. Yarışlar idmanın 3 növü üzrə - futbol, stolüstü tennis və şahmat (qadın və kişilər arasında) keçiriləcək. Həmin yarışlarda iştirak edəcək komandaların üzvləri haqqında 10 aprel 2023-cü ilə qədər aşağıdakı məlumatlar təqdim olunmalıdır.

Bu siyahi müvafiq institutların rehbər vəzifəli şəxsləri və Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədrleri tərefindən təsdiq edilməlidir. Yarışda iştirak edəcək hər bir əməkdaş 3x4 sm ölçüdə 1 foto şəkil, şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti, əmək kitabçasının surəti, işlədiyi təşkilata aid olan vesiqənin surəti müvafiq sənədlərlə birləşdə təqdim olunmalıdır. Şahmat və stolüstü tennis yarışları üzrə (qadın və kişi) hər bir institut 2 namızadə təqdim edə bilər. Futbol komandasının tərkibi 10 nəfərdən ibarət olmalıdır.

Stolüstü tennis və şahmat yarışlarında iştirak edənlərin sənədləri Azad Həmkarlar İttifaqının Rəyasət Heyətinin üzvü, Fizika İnstitutunun Həmkarlar Komitəsinin (HK) sədri Sitarə Bağırovaya (230-cu otaq, telefon: (+994 12) 539 57 63, (+994 50) 668 63 37), futbol yarışında iştirak edənlərin sənədləri isə AMEA-nın Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının sədri, kimya üzrə fəlsəfe doktoru Elmir Babayeva (telefon: (+994 50) 450 50 64) təqdim olunmalıdır.

"Ömər Faiq Nemanzadə və ana dilimiz" kitabı çap olunub

AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunda Türk dilleri şöbəsi tərefindən hazırlanmış "Ömər Faiq Nemanzadə və ana dilimiz" kitabı (Bakı, "Zərdabi Nəşri" MMC, 2022,-232) çap olunmuşdur.

Əsər XX əsrə xalqının dili, milli varlığı uğrunda əzmlə mübarizə aparın, bu yolda hər cür təzyiqlərə məruz qalan və nəhayət, ömrünün millətinin parlaq geleciyi uğrunda qurban veren Ömər Faiq Nemanzadənin 150 illik yubileyinə həsr olunmuşdur. Fil.e.d., prof. Nadir Məmmədli və fil.e.d., prof. İsmayılov Kazimovun elmi redaktorluğu ilə tərtib olunmuş kitab geniş oxucu kütüsləri üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Kitabda ana dilinin saflığı uğunda mübarizəni həyat amalına çevirən Ö.F.Nemanzadənin əsərlərinin dil və üslub xüsusiyyətləri geniş təhlil olunmuşdur. Tədqiqatçı alımların məqalələrində göstərilir ki, ölməz sənətkar milli dilə xor baxanları, türkçəni ifrat almınalarla yüksəyənləri təqnid atəşinə tutmuş, sadə, hamının başa düşəcəyi dildə danışmağı millətə xidmetin əsas formalarından biri hesab etmiş-

di. Nemanzadə kənd həyatı, ümumiyyətdə sadə insanlarla bağlı məqamlarda mümkün qədər qısa, ləkanik, sadə cümlələrdən, eks təbəqə ilə dialoqlarda isə mürəkkəb cümlələrdən, terminlərdən istifadəyə üstünlük vermişdir.

Bu unudulmaz şəxsiyyət publisistik yazılarında, felyetonlarında, o cümlədən xatirələrində dövrünün ictimai-

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası fəlsəfə və elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantura və dissertanturaya qəbul elan edir

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 10 mart 2023-cü il tarixli 261s nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinin və elmi müəssisə və təşkilatlarının 2023-cü il üçün doktorant və dissertant hazırlığı üzrə qəbul planı"na və AMEA Rəyasət Heyətinin 13 mart 2023-cü il tarixli 10/7 nömrəli qərarına əsasən fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantura və dissertanturaya qəbul elan edir.

Doktorantura və dissertanturaya sənəd qəbulu 05 aprel - 05 may 2023-cü il tarixlərində (şənbə, bazar və bayram günləri istisna olmaqla) saat 10:00-dan 17:00-dək AMEA-nın müvafiq elmi müəssisələrində aparılacaq.

Qəbul şərtləri:

Fəlsəfə doktoru programı üzrə doktorantura və dissertanturaya ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsini bitirən (magistr dissertasiyاسını müdafiə eden), yaxud təhsili ona bərabər tutulan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları sənəd vere bilərlər.

Fəlsəfə doktoru programı üzrə doktoranturaya qəbul olmaq istəyən şəxslər xərici dil, fəlsəfə və ixtisas fənnindən ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəs üçün qüvvədə olan tədris proqramları həcmində qəbul imtahanları verirlər. Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi tərefindən keçirilən xərici dil imtahanından kecid balını toplayan şəxslər fəlsəfə fənnindən imtahana buraxılırlar. Fəlsəfə fənni üzrə məqbul olan şəxslər ixtisas fənni üzrə imtahanında iştirak etmək hüququ eldə edirlər.

Fəlsəfə doktoru programı üzrə dissertanturaya müvafiq tədqiqat sahəsində müəyyən müvəffəqiyyətləri olan və əsas iş yeri ali təhsil müəssisəsi, elmi müəssisə və təşkilat olan elmi və elmi-pedaqoji kadrlar müraciət edə bilərlər. Dissertant kimi təhkim olunmaq istəyən şəxslər azi iki il elmi və ya elmi-pedaqoji iş stajına malik olmalıdır.

Fəlsəfə doktoru programı üzrə dissertanturaya qəbul olmaq istəyən şəxslər xərici dil üzrə ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsi üçün qüvvədə olan tədris proqramları həcmində Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi tərefindən keçirilən qəbul imtahanında kecid balını toplamalıdır.

Fəlsəfə doktoru programı üzrə dissertanturaya qəbul olmaq istəyən şəxslər xərici dil üzrə ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsi üçün qüvvədə olan tədris proqramları həcmində Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi tərefindən keçirilən qəbul imtahanında kecid balını toplamalıdır.

Fəlsəfə doktoru programı üzrə dissertanturaya qəbul olmaq istəyən şəxslər xərici dil üzrə ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsi üçün qüvvədə olan tədris proqramları həcmində Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi tərefindən keçirilən qəbul imtahanında kecid balını toplamalıdır.

Fəlsəfə doktoru programı üzrə doktorantura və dissertanturaya qəbul üçün aşağıdakı sənədlər AMEA-nın müvafiq elmi müəssisələrindən təqdim edilməlidir:

- iş yerində xasiyyətnamə;
- çap olunmuş elmi işlərin siyahısı və ya seçilmiş ixtisas üzrə referat;
- ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərin tanınması haqqında şəhadətnamə);
- şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti;
- xarici dil bilişləri üzrə beynəlxalq sertifikatın surəti (IELTS, TOEFL, TestDaf, DELF, DALF, STANAG - eger varsa).

Qeyd edək ki, xarici dil üzrə qüvvədə olan beynəlxalq dil sertifikatına (IELTS, TOEFL, TestDaf, DELF, DALF, STANAG) malik olan şəxslər müvafiq sertifikatı Dövlət İmtahan Mərkəzinə təqdim etdikdə xərici dil üzrə qəbul imtahanından azad olunurlar. Beynəlxalq dil sertifikatının imtahanın nəticələrinin kecid balına ekvivalentliy Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi ilə razılışdırılmışdır, Dövlət İmtahan Mərkəzi tərefindən müəyyənleşdirilir.

Elmlər doktoru programı üzrə doktoranturaya seçdikləri sahədə elmi və ya elmi-pedaqoji nailiyyəti olan, "Fəlsəfə doktoru" (elmlər namızadə) elmi dərəcəsi olan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları qəbul edilirler.

Dissertantlıq yolu ilə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq hüququna "Fəlsəfə doktoru" (elmlər namızadə) elmi dərəcəsi olan və əsas iş yeri ali təhsil müəssisəsi, elmi müəssisə və təşkilat olan elmi və elmi-pedaqoji kadrlar malikdir.

Elmlər doktoru programı üzrə doktorantura və dissertanturaya qəbul üçün aşağıda qeyd olunan sənədlər AMEA-nın müvafiq elmi müəssisələrindən təqdim edilməlidir:

- elmi müəssisənin rehberinin adına ərizə;
- kadrların şəxsi-qeydiyyat vərəqə;
- tərcüməyi-hal;
- 2 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);
- əmək kitabçasından çıxarış;
- iş yerindən xasiyyətnamə;
- fəlsəfə doktoru (elmlər namızadə) elmi dərəcəsi diplomun notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti;
- ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərin tanınması haqqında şəhadətnamə);
- şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti.

Əlavə məlumat üçün AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Elm və təhsil şöbəsinə müraciət etmək olar.

Əlaqə nömrəsi: (+994 12) 539 30 60;

E-mail: eti@science.az

AMEA-da keçirilən Vikipediya təlimlərinə böyük maraq var

AMEA Rəyasət Heyəti aparatının "Elektron Akademiya" şöbəsinin təşkilatçılığı ilə AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat və Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar institutlarının əməkdaşlarına Vikipediya təlimlərinə başlanılıb.

Təlimlər Mərkəzi Elmi Kitabxananın təlimçi-əməkdaşları tərefindən keçirilir. Məqsəd akademianın hər bir institutunda könülli vikipediya qruplarının formalıdır.

Həmin qruplar mövcud olan məqalələrin redaksiyası və yeni məqalələrin yaradılması heyata keçirəcəklər. Təlimlər könülli tərəfindən də böyük maraq var.

Eyni zamanda Azərbaycan İlahiyatı İnstitutunun tələbə və magistrleri de könülli surətdə təlimlərdə iştirak edirler.

Qeyd edək ki, yaxın zamanlarda akademianın digər institutlarının könülli əməkdaşlarına da təlimlərin keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Arif Həşimov, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev, İrədə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Cəmil Əliyev, İsmayılov Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyin Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti

e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Qəzet "Elm" qəzetinin redaksiyasında yığılır və "CBS" nəşriyyatında çap olunur.

Tiraj: 2000

Увидеть общество в его реалиях

стр. 10 ⇨

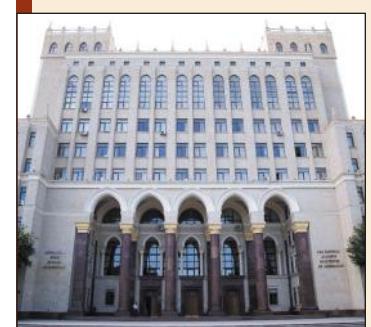
От ученых - педагогам

стр. 10 ⇨

Не утратив актуальности

стр. 11 ⇨

Внимая докторантов и диссертантов

стр. 12 ⇨

Усовершенствовать и модернизировать

В научно-исследовательских учреждениях НАНА создается сеть электронных услуг

Сегодня в нашей стране осуществляются важные мероприятия, направленные на построение информационного общества. И одним из основных вопросов, которые необходимо решить для достижения того уровня, на котором НАНА сможет конкурировать в мировом масштабе, чтобы занять достойное место в международных рейтингах, является создание "Электронной академии".

Об этом президент НАНА академик Иса Габибейли заявил на совещании, на котором с участием членов президиума, генеральных и исполнительных директоров, а также ученых секретарей научных учреждений и организаций НАНА, лиц, ответственных за международные связи и связи с общественностью, ведущих библиотеками и молодых ученых, обсуждалась эта тематика.

Отметив, что в данном направлении уже предприняты важные шаги, руководитель Академии наук рассказал о мероприятиях, которые осуществляются в соответствии с распоряжениями Президента Ильхама Алиева во всех сферах деятельности с целью превращения нефтяного капитала в человеческий и в контексте ответов на вызовы Четвертой промышленной революции. "В распоряжениях главы государства, - отметил академик Габибейли, - нашли отражение и вопросы, связанные с применением на уровне современных требований электронных средств в сфере науки. Таким образом, единственным способом создать обновленную академию является создание сети электронных услуг, приведение ее в рабочее состояние и постоянное совершенствование".

Цифровое развитие и искусственный интеллект

В этом плане, продолжил он далее, предусмотрена реализация Плана действий в несколько этапов. На первом - уже создан отдел электронной академии, даны соответствующие поручения, направленные на осуществление мероприятий по выявлению проблем, связанных с цифровым развитием и искусственным интеллектом.

Отдел будет осуществлять деятельность в таких сферах, как формирование электронного управления, цифровые трансформации,

применение новых технологий и систем управления, являющихся важным направлением государственной политики.

По мнению главы НАНА, важно усовершенствовать и модернизировать систему электронных ресурсов в Академии наук, повысить внимание к вопросам представительства академии в международных структурах, создания веб-сайтов издаваемых журналов, построения сервиса "Электронная библиотека", периодически проводить мониторинги и совещания, посвященные обсуждению данных вопросов.

Деятельность НАНА, связанная с Википедией, осуществляется Центральной научной библиотекой (ЦНБ), и предстоящей задачей является создание вики-групп и в научных учреждениях НАНА, а также координирование и совершенствование совместной деятельности, ведь функционирование Википедии - это одна из основных составляющих "электронного движения" Академии наук.

Довести нашу правду до мира

Отметив, что среди Википедий мира Азербайджан занимает средние ступени, академик Габибейли рассказал о значении электронной энциклопедии в доведении правды об Азербайджане до мировой общественности.

Кроме того, констатировав, что в Google Scholar зарегистрирована лишь небольшая часть научных сотрудников НАНА, он подчеркнул, что руководство институтов должно расширить агитацию деятельности в данном направлении, создав профили всех сотрудников Академии наук в этой и других научных базах.

Далее о программе деятельности отдела электронной академии и создании в научно-исследовательских учреждениях НАНА сети электронных услуг рассказал заведующий этой структурой доктор философии по математике Фариз Имранов. Специалист представил первичные результаты мониторинга сайтов научных учреждений академии, научных изданий, а также деятельности в социальных сетях, Google Scholar и других международных научометрических базах.

Главный специалист отдела Эльнур Эльтюрк, рассказал в своем выступлении о деятельности научных сотрудников академии в

виртуальной энциклопедии и предстоящих задачах, сообщил, что работа, связанная с созданием в институтах НАНА вики-групп, продолжается. "К примеру, в Центральной научной библиотеке проходят вики-тренинги для сотрудников академических институтов литературы имени Низами Гянджеви и рукописей имени Мухаммеда Физули, которые в дальнейшем будут осуществлять деятельность по созданию в Википедии новых статей и основательному редактированию материалов. Таким образом, мероприятия, реализуемые каждым научным учреждением академии в данной электронной энциклопедии, будут способствовать расширению вики-деятельности в стране в целом", - заключил эксперт.

Действуя слаженно и сообща

Своими мыслями о том, что глава нашего государства подписал большое количество указов и распоряжений, связанных с построением и развитием в Азербайджане информационного общества, а также поставил перед соответствующими государственными органами, учеными и специалистами конкретные задачи, поделился вице-президент НАНА академик Рахим Алигулиев. Ученый подчеркнул, что, учитывая глобальные вызовы последних лет, в период ускоренного расширения цифровизации и применения электронных услуг и в Азербайджане должны осуществляться адекватные мероприятия в данной сфере, необходимо проводить мультидисциплинарные исследования, отвечающие требованиям мировой науки.

Красной нитью во всех выступлениях ораторов (и.о.вице-президента НАНА академика Говхар Бахшалиевой, генерального директора Института кавказоведения члена-корреспондента НАНА Мусы Гасымлы, молодых ученых Гюнель Оруджевой, Эльнура Мустафаева, Ляман Гусейновой) прошла мысль, что в процессе решения поставленных задач необходимо действовать слаженно, сообща. В этом вопросе также необходимо уделить особое внимание роли научных журналов в доведении результатов научных исследований до мировой общественности, в создании индивидуальных профилей в базах Academia.edu, Google Scholar и др., ведь успех от деятельности в этом направлении зависит от каждого сотрудника.

Увидеть общество в его реалиях

От философии и этики культуры и наша жизнь зависят не в меньшей степени, чем от развития технологий

Инвестиционный банк Goldman Sachs предупредил о том, что искусственный интеллект может оставить без работы около 300 миллионов человек по всему миру, так как с его помощью можно автоматизировать до 46% задач в административном секторе, 44% в юриспруденции и 37% задач, связанных с архитектурой и проектированием.

Проведенный банком анализ показал, что две трети рабочих мест в США и Европе могут быть автоматизированы, что повлечет за собой глобальные изменения на рынках труда. В Goldman Sachs считают, что в пятерку наиболее пострадавших стран войдут Гонконг, Израиль, Япония, Швеция и США.

Исследования искусственного интеллекта - не первый год являются приоритетным направлением азербайджанских ученых. И если раньше это касалось в большей степени физиков-математиков, кибернетиков-айтишников, то в последнее время к изучению этой проблематики подключились и гуманитарии, в частности - философы и социологи.

Социология - отличная база

Красноречивое тому свидетельство - завершившаяся вчера республиканская научная конференция "Четвертая промышленная революция, искусственный интеллект и цифровая социология", которая состоялась в Институте философии и социологии (ИФС) НАНА в рамках Дня азербайджанской науки, который был торжественно, масштабными проектами отмечен несколько дней назад.

Открывший мероприятие президент НАНА академик Иса Габибейли представил обзор по трем исследовательским направлениям, отраженным в законе Азербайджана "О науке". Первое направление - фундаментальная наука (академическая и прикладная). Она представлена Академией наук. Второе - вузовская, то есть наука высшей школы, имеющая методологическую направленность. И третье классификационное подразделение - полевые науки, индексируемые научно-исследовательскими институтами, находящимися в подчинении министерств здравоохранения, экономики, сельского хозяйства и др.

Говоря о взаимоотношениях философии и социологии, академик Габибейли отметил, что сегодня обе науки зависят друг от друга, ведь аналитика, которой заняты социологи, позволяет увидеть общество в его реалиях. "Если бы не было социологических исследований, - отметил он, - философия говорила бы не о самой жизни, а только лишь о схемах и теориях. Именно поэтому социология - это отличная база для построения философии на жизненном материале, позволяющая более реалистично осмыслить и обобщить процессы, происходящие в стране и мире".

Хотя социологическая наука и прошла в нашей стране определенный путь развития, продолжил далее президент НАНА, к сожалению, она не сложилась в виде системы. Большие проблемы есть и в подготовке нового поколения кадров в области социологии. Нет такой области общества, где не было бы потребности в социологах. Без соцанализма и прогнозирования опре-

делять пульс общества сложно. Трудно развивать философию и другие области, не зная пульса общества".

Зачем нам искусственный интеллект?

Коснувшись темы конференции, он рассказал об исследованиях по искусственному интеллекту, проводимых в НАНА, и сообщил, что в 2021 году общественности были представлены два важнейших научных результата в этой сфере, а в 2022 году - уже девять, и в их числе - работы ученых ИФС. "Отрадно, что исследования по искусственному интеллекту дошли наконец и до гуманитарных и социальных

Искусственный интеллект не только поставляет материал, который должен быть осмыслен, но и создает возможность углубить наши размышления о том, что есть сознание человека, какую роль играют в его становлении мораль и разум, что есть рациональность и альтруизм, в конце концов, как появилось добро и зло

наук, став проблемой современной социальной аналитики", - резюмировал он.

Способен ли искусственный интеллект превзойти человеческий разум? Произойдет ли это в ближайшее время? Каковы последствия его развития для человечества? Сегодня это принципиальные вопросы не только для научной фантастики или журналистики, но и для ученых - причем, в равной степени для представителей естественных наук и исследователей социальных проблем, что не удивительно, если принять во внимание бесспорные достижения в разработке и включении искусственного интеллекта в повседневную жизнь современного общества.

По мнению экспертов, проникновение в жизнь людей и ускоренная "социализация" превращают искусственный интеллект в том числе и в социологическую проблему. Однако профессиональные социологи и социальные аналитики гораздо реже, чем философы и психологи, обращаются к проблематике, очерченной третьями вопросами, вынесенным в начало абзаца. "Зачем нам искусственный интеллек-

т. - Если вы почитаете теории о Четвертой промышленной революции, если посмотрите печатные материалы, то увидите, что без искусственного интеллекта будет сложно прогнозировать, анализировать, научно оценивать будущую жизнь. Следом за движением "Великое Возвращение" в нашу жизнь вошла концепция "Умная деревня", основанная на принципах, выдвинутых главой нашего государства. "Умная деревня" - это, бесспорно, продукт искусственного интеллекта, означающего цифровую и автоматизированную деятельность, адекватную деятельности человека. Любая страна, где развивается научно-технический прогресс, движется вперед. Научно-технические достижения стали частью нашей жизни, и это стало называться информационным обществом, когда границы между людьми, роботами и технологиями сокращены до минимума. Именно поэтому нам необходимо развивать и анализировать общество с помощью искусственного интеллекта".

В объективе философского анализа

О важности интенсификации исследований по взаимодействию искусственного интеллекта и цифровой социологии, виртуальной лаборатории-философии, Четвертой промышленной революции в своих докладах рассказали генеральный директор ИФС доктор философских наук, профессор Ильхам Мамедзаде, исполнительный директор Центра анализа и координации Четвертой промышленной революции Тамерлан Тагиев, турецкий и монгольский ученые Йылдырым Баязит и Т. Уганбаяра.

Отметим, что Институт философии и социологии довольно активно занимается философскими исследованиями искусственного интеллекта - в частности, в контексте теории нечеткой логики Лютфи Заде. По этой теме организовано несколько научных семинаров, подготовлена монография, постоянно идет обмен мнениями с рядом зарубежных ученых. Как рассказал в интервью корреспонденту нашей газеты Ильхам Мамедзаде, компьютеры и интернет позволили создать в возглавляемой им научной структуре виртуальную исследовательскую лабораторию по философии, логике и искусственному интеллекту. "Мы надеемся, - сказал он, - что ее результаты станут условием углубления наших представлений о будущем. К примеру, пандемия еще раз отчетливо продемонстрировала, что природа, биология, человек и мораль между собой связаны неразрывно. Однако мы не можем сказать, что в наших этических исследованиях и религиозных воззрениях они отражены в должной или хоть какой-то мере".

Карантин как одна из форм борьбы с пандемией показала и другую, скажем так, - многоканальную связь этики, культуры, права и искусственного интеллекта. Вопросы эти рассматривались в различных наших статьях, хочу лишь заметить, что искусственный интеллект, оказываясь в объективе философского анализа, позволяет этике освоить эти вопросы целостно и концептуально, освобождаясь от морализаторских иллюзий, от того, что нам будто бы известно, что есть добро и зло. Искусственный интеллект не только поставляет материал, который должен быть осмыслен, но и создает возможность углубить наши размышления о том, что есть сознание человека, какую роль играют в его становлении мораль и разум, что есть рациональность и альтруизм, в конце концов, как появилось добро и зло. Эти вопросы трудно анализируемы, но если мы не будем это делать, не сможем создать адекватного понимания и прогнозирования будущего. От философии и этики, таким образом, культура и наша жизнь зависят не в меньшей степени, чем от развития технологий".

Галия АЛИЕВА

От ученых - педагогам

Издания Института литературы имени Низами Гянджеви Национальной академии наук Азербайджана переданы в дар Губинскому филиалу Азербайджанского государственного педагогического университета (АГПУ).

Издания заместителю директора Губинского филиала университета по учебной и научной работе Имсаилу Махмудову передал президент НАНА академик Иса Габибейли.

Руководитель главного научного ведомства страны сообщил, что в общей сложности в дар губинцам передано 149 книг.

В рамках глобальных стандартов

В Европейской ассоциации научных редакторов (EASE - The European Association of Science Editors) создано Азербайджанское отделение, председателем которого назначен директор издательства "Элм" ("Наука") Национальной академии наук Азербайджана доктор философии по филологии Сабухи Гахраманов.

EASE, центральный офис которой находится в Великобритании, является международным сообществом профессиональных редакторов, осуществляющих свою деятельность в сфере академического издательства. Миссия EASE заключается в пропаганде ценности научного редактирования, профессиональном развитии, изучении и поддержке сотрудничества, и тем самым, - в улучшении глобальных стандартов и качества научного редактирования. В настоящее время ассоциация объединяет более 750 членов из 50 стран мира, в том числе из Германии, Франции, Италии, Бельгии, Дании, Испании и т.д.

Целью создания в ассоциации Азербайджанского отделения является расширение международного сотрудничества научных редакторов, осуществляющих свою деятельность в Азербайджане, подготовка изданий, способствующих совершенствованию специалистов, организация просветительских мероприятий для сотрудников редакций и авторов, предоставление им рекомендаций, связанных с этикой исследований и публикаций, а также с регистрацией научных журналов в местных и зарубежных базах индексирования, и тем самым повышение стандартов и качества научных журналов.

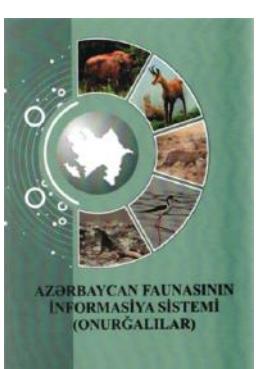
Помимо этого, деятельность отделения охватывает такие сферы, как организация тренингов по написанию и редактированию научных статей, а также редактированию журналов, разработка инструкций для улучшения качества научных журналов и проведение тематических встреч с редакторами научных журналов, которые издаются в республике.

Новая книга о позвоночных

Институтом зоологии Министерства науки и образования издана книга "Информационная система фауны Азербайджана (позвоночные)". Издание приурочено к 100-летию со дня рождения общенационального лидера азербайджанского народа Гейдара Алиева.

В книге обобщены результаты многолетних исследований, которые велись зоологами страны в таких сферах, как происхождение, систематическое положение, распространение, численность, этнология и хозяйственное значение 698 видов позвоночных, относящихся к классам круглоротых, рыб, земноводных, пресмыкающихся, птиц и млекопитающих.

Помимо этого, в ней подробно освещены такие вопросы, как таксономия и статус животных, их охрана, распространение на различных территориях и ландшафтах, особенности расселения, динамика и т.д.

AZƏRBAYCAN FAUNASININ İNFORMASIYA SİSTEMİ (ONURĞALILAR)

Не утратив актуальности

115 лет назад родился известный философ академик Гейдар Гусейнов

Выдающийся азербайджанский ученый, философ, организатор науки, общественный деятель академик Гейдар Гусейнов внес большой вклад в нашу науку и образование. Неоценимы заслуги ученого в развитии социальных и гуманитарных наук, в частности, философии.

Гейдар Наджаф оглы Гусейнов родился 3 апреля 1908 года в Ереване. Во время резни, учиненной армянами в этом городе в 1918 году, его семья сначала переехала город Батуми, а в 1920 году - в Баку. В 1927-1931 годах он учился в Азербайджанском педагогическом институте (ныне Азербайджанский государственный педагогический университет). В 1939 году защитил кандидатскую диссертацию на тему "Философские встречи Мирзы Фатали Ахундова" в Тбилиси. В 1944 году получил ученое звание профессора.

Этапы развития общества

Долгое время Гейдар Гусейнов работал на ответственных должностях в вузах и научных учреждениях, был вице-президентом Академии наук. В то же время ученый заведовал кафед-

рой философии Азербайджанского государственного университета (ныне Бакинский государственный университет).

Весьма богато научное творчество ученого. Он провел обширные исследования о творчестве Бахманьяра, Низами Гянджеви, Физули, Аббасгулу Ага Бакиханова, Мирзы Казем-Бека, Мирзы Фатали Ахундзаде, Гасанбека Зардаби.

Кроме того, ученый является одним из авторов четырехтомного русско-азербайджанского словаря, авторы которого были удостоены Государственной премии в 1948 году.

В монографии ученого "Из истории общественно-философской мысли Азербайджана XIX века" проанализированы этапы развития общественно-политической и философской мысли в нашей стране.

Как отмечено в Распоряжении великого лидера Гейдара Алиева "О проведении 90-летнего юбилея со дня рождения академика Гейдара Гусейнова" от 31 марта 1998 года, за книгу "Из истории общественной и философской мысли Азербайджана XIX века" Гейдар Гусейнов был объявлен "пантюркистом" и "панисламистом". Он был освобожден от всех занимаемых им должностей и даже исключен из действительных членов Академии наук Азербайджана. Все это привело к его трагической гибели 15 августа 1950 года.

Следует отметить, что эта книга, изданная на русском языке в 1949 году, была переведена на азербайджанский язык в 2007 году накануне 100-летнего юбилея ученого.

Научное наследие академика, являющегося автором около трехсот работ, в том числе монографий, книг и многочисленных статей, не утратило своей актуальности и сегодня.

Тюркофobia - основа для ненависти

Мартовский геноцид 1918 года по своей жестокости и масштабам стал одной из самых кровавых трагедий в истории человечества

Ученые не первый год трудятся над выявлением истинных причин, коренящихся в коварных замыслах армян, в их преступлениях против человечности, дающих пищу актуальным дискуссиям в нашей политической историографии. Исследование этих фактов, как бы ни было сопряжено с трудностями, стало исторической необходимостью.

Неоспоримым фактом является то, что армяне столетиями изображали из себя жертву, рядились в тогу угнетенного народа, злоупотребляли доверием азербайджанского и турецкого народов, и, наконец, путем грязных политических игр смогли реализовать свое желание обрести страну под названием "Армения" на территории древней земли Азербайджана. Даже если эти действия армян долгие годы прикрывали их покровители, они, тем не менее, войдут в историю человечества как позорное армянское пятно.

Поселившись на наших землях, они с самого начала своего пребывания заложили основу для сепаратизма и розни среди народов Кавказа, почву для деяний, не имеющих аналогов в мире, таких как депортация, политика геноцида, вандализм.

Наши литературные и культурные памятники, фольклор и традиции - творческий и интеллектуальный продукт нашего народа, занимающий уникальное место в сокровищнице человечества и создававшийся на протяжении тысячелетий, - подверглись угрозе тотального уничтожения. Поэтому мы, ученые, считаем необходимым подходить к изучению этих явлений с точки зрения методологии современной науки, ведь времена диктуют нам необходимость глубоко задуматься над нашей историей, тем более что многие армянские источники по-своему интерпретируют характер этих процессов, ссылаясь на произведения армянских авторов, нагло фальсифицирующих исторические факты.

Азербайджанское государство создало широкие возможности для всех желающих знать правду, и факты, на основе которых армяне пытаются создавать ложные мифы, бессильны перед нашими доказательствами. Кроме того, геноцид и смута всегда происходили при ослаблении центральной власти, именно в это время создава-

лись и вскрывались сепаратистские замыслы коварных сил, которые использовали такие моменты на протяжении последних двухсот лет. Но история показала их истинное лицо.

Вспомним, как после смерти Надир шаха углубление политических разногласий привело к разделу Азербайджана между Россией и Ираном и подготовило почву для вероломных выступлений против независимости азербайджанского народа: именно тогда армяне в поисках "своей" страны нашли, наконец, покровителей и смогли обосноваться на наших землях.

Кроме того, их авантюристические замыслы стали проявляться к началу XIX века при поддержке империалистических сил, и тогда они уже в полной мере стали проводить масштабные провокации и на территории Турции, став к началу XX века жертвой политических игр больших игроков и пленниками тюркофобии. Совершая погромы на территории Турции, они изображали из себя угнетенный народ, пытаясь протащить в мировую историю ложное понятие "армянский геноцид".

В то же время, потеряв кров на территории Турции, они переселились в Азербайджан и стали совершать кровавые преступления, мстить азербайджанцам - именно в этом проявилась политическая суть мартовского геноцида 1918 года, который по своей жестокости и масштабам стал одной из самых кровавых трагедий не только в истории Азербайджана, но и всего человечества.

Расправившись с безоружным местным населением, армяне поднимали на щитки тысячи мирных людей, сжигали их живо, подвергая мученической смерти детей, стариков, женщин. Эта бойня, одно из тяжайших преступлений против человечества, до сих пор не получила поли-

тической оценки мирового сообщества, более того, в течение семи десятков лет советской власти предпринимались непрерывные попытки стереть из памяти нашего народа эти события. Но сделать это не удалось.

Ходжалинский геноцид, совершенный 26 февраля 1992 года, стал продолжением традиционной политики армянского фашизма по тому же сценарию. Но история доказала, что Азербайджан, по соседству с которым находятся такие враждебные силы, невозможно отвратить от идеи независимости: решимость и воля народа непоколебимы.

После того как Азербайджан восстановил свою государственную независимость, обнажились истины, которые долгие годы были под запретом. Первый такой шаг был сделан, когда общенациональный лидер Гейдар Алиев 26 марта 1998 года издал Указ "О геноциде азербайджанцев". Политико-правовая оценка актов геноцида дала возможность исследовать и установить истину, а геноцид, совершенный против азербайджанского народа, был закреплен в нашей Конституции объявлением 31 марта Днем геноцида азербайджанцев, ставшим неизбежным результатом политики большевиков, явным заговором против национальной независимости не только Азербайджана, но и против наших соотечественников, проживающих во многих странах мира, диаспорских организаций, наших посольств за рубежом.

Это дало нам большой стимул для организованной деятельности, мы сплотились в единый кулак, чтобы вновь не сталкиваться с такими трагедиями, чтобы извлекать правильные выводы из уроков истории.

Азербайджан открыто декларирует свою политическую волю - это главное условие нашей исторической памяти. На нас лежит судьбоносная ответственность: сделав выводы из прошлого, мы должны двигаться в будущее, а деятельность великих государственных и политических деятелей - Гейдара Алиева и Президента Ильхама Алиева - дает почву для философского анализа политической сущности нашей Великой Победы, ставшей для нас, ученых, инструментом и источником дальнейших научных исследований.

Сянат ГАСАНОВ,
доктор философии по политическим
наукам, доцент Института
философии и социологии НАНА

Когда государство социальный партнер

Для устойчивого инклюзивного развития необходима мобилизация человеческого потенциала

Завотделом Института востоковедения имени академика З.М.Буняярова доктор философских наук Ройда Рзаева приняла участие в 46-ой Международной Стамбульской конференции "Образование, маркетинг, социальные и гуманитарные науки", организованной Международной ассоциацией по гуманитарным, социальным наукам и менеджменту. В мероприятии участвовали исследователи из одиннадцати стран.

Кроме того, что азербайджанский ученый была председателем нескольких заседаний конференций, ее выступление, посвященное инклюзивному развитию и модернизации (Inclusive Development and Modernisation), было признано как лучший научный доклад и отмечено сертификатом.

В своем выступлении Ройда Рзаева рассказала о пересмотре философии модернизации, в которой сегодня важную роль играет экономика, о том, что политическая составляющая процесса модернизации напрямую связана с социально-экономическим развитием, об изменившейся философии экономики. Обо всем этом и о многом другом она рассказывает и корреспонденту нашей газеты.

Какова в нынешних условиях роль инклюзивного развития?

В настоящее время в форсировании трансформаций модели развития общества и в целом - в планах социально-экономического развития - в центре внимания находятся вопросы инклюзивного развития, которое является одним из новых способов развития и рассматривается в современных условиях как механизм государственного управления, инновационный метод, стимулирующий развитие общества. В большей степени инклюзивное развитие связано с постмодернизацией, нежели с модернизацией: в постмодернистском обществе государство выступает социальным партнером, что непосредственно перекликается с инклюзивностью.

В своем выступлении вы отметили, что сегодня наблюдается пересмотр философии модернизации, в которой важную роль играет экономика. Соответственно, меняется и философия экономики?

- Конечно. Политическая составляющая процесса модернизации непосредственно связана с социально-экономическим развитием. И это меняет философию экономики. Новые реалии диктуют инновационную модернизацию, что проявляется в радикальном обновлении жизни общества. В процессе модернизации у каждой национальной стратегии появляются новые задачи в соответствии с новыми вызовами, одним из которых является участие в глобальном инновационном процессе, что обуславливает необходимость инклюзивного развития.

Модернизация непосредственно связана с инновационной экономикой. Генерации или трансфер инноваций обеспечивают обновление элементов экономической системы, а показатели экономического роста являются важным фактором конкурентоспособности общества в условиях глобальной экономики, и в целом глобализации. На современном этапе мирового развития инклюзивное развитие является также гарантом сильной и эффективной государственности.

(продолжение на стр. 12)

Феномен глобальной миграции

В III международном онлайн-симпозиуме "Феномен глобальной миграции" (Париж) приняла участие завотделом международных связей Института востоковедения имени академика Зия Буняярова доктор философии по истории, доцент Гюльяр Гафгазлы.

Главные коридоры по каждому из четырех маршрутов международной миграции

* В скобках указано число мигрантов, тыс. человек

По сообщению пресс-службы института, ученый выступила на симпозиуме на английском языке с докладом "Мигранты в Азербайджане: проблемы и пути решения".

Выступление Гафгазлы было посвящено политическим, жилищным, семейным проблемам мигрантов в Азербайджане, а также трудностям, с которыми они сталкиваются. Докладчик проинформировала участников симпозиума о программах Миграционной службы Азербайджана и Управления Верховного комиссара ООН по делам беженцев ООН по оказанию помощи и поддержки в решении этих проблем.

Когда государство социальный партнер

Для устойчивого инклюзивного развития необходима мобилизация человеческого потенциала
(начало на стр. 11)

- А почему в настоящее время целесообразнее говорить о постмодернизации, нежели о модернизации?

- Потому что сегодня многие общества переживают именно постмодернизацию - видоизмененную форму модернизации. Инклюзивное развитие в большей степени связано с постмодернизацией, нежели с модернизацией. В данном контексте модернизацию мы используем как обозначение процесса трансформации, так как модернизация в самом общем смысле является трансформацией общества.

Инклюзивное развитие в существенной степени связано с социальной сферой, а в постмодернистском обществе государство выступает социальным партнером, что непосредственно перекликается с инклюзивностью.

- Чем продиктована необходимость инклюзивного развития?

- Тем, что она важная составляющая в процессе перехода от модерна к постмодерну, индустриального общества к постиндустриальному. То есть, если мы говорим об инновационной социальной модернизации, мы уже говорим о постмодернизации, актуальность которой обусловлена новыми вызовами, инновациями, экономическим и социальным развитием, ибо того требует динамика постиндустриального общества.

- Известно, что каждое время имеет свою философию. С чем связано определение инклюзивности как индикатора прогресса и цивилизации?

- В первую очередь, с идеей о гармонии, коррелирующей с понятием справедливости, что создает основу для сбалансированного, скординированного развития общества и акцентирует важность угла зрения при подходе к тому или иному вопросу.

Философия экономики сегодня основывается на экономике знаний, что делает человеческий капитал основным фактором интенсивного развития и обостряет конкуренцию за обладание умами. Сегодня в инклюзивном развитии усматривается всесторонний прогресс государства, инновативная технология управления процессами государственного развития, что делает его основным глобальным приоритетом.

Важной составляющей инновационной модернизации является социально ориентированная либеральная экономика и социальная справедливость. Усиление экономики зависит от политических шагов в этом направлении, что делает неизбежным также необходимость социально-гуманитарной фильтрации.

- Является ли инклюзивное развитие условием доступа к социальным гарантиям?

- Безусловно. Инклюзивное развитие обеспечивает экономический рост на поступательной основе, являющийся условием доступа к предоставляемым социальным гарантиям. Концепция инклюзивного

жизнедеятельность человека (культура, образование, здравоохранение, наука, трудоустройство, социальное обеспечение, творчество) является приоритетным направлением в инклюзивном развитии, что ставит во главу угла человека. В то же время решение задач устойчивого всеобщего развития в новых условиях невозможно без интеллектуального потенциала, креативности, инновативности и смыслопроизводства. Для устойчивого инклюзивного развития необходима мобилизация человеческого потенциала.

Галия ЗИСКИНД

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Ариф Гашимов, Дильгам Тагиев,
Ибрагим Гулиев, Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев,
Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Джамиль Алиев,
Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюров

Внимаю докторантов и диссертантов

Национальная академия наук Азербайджана объявляет прием в докторантуру и докторантуру для подготовки доктора философии и доктора наук.

Прием документов на докторантуру и докторантуру будет проходить с 5 апреля по 5 мая 2023 года (кроме субботы, воскресенья и праздничных дней) с 10:00 до 17:00 в соответствующих научных учреждениях НАНА.

Условия поступления:

Граждане Азербайджанской Республики, получившие степень магистра высшего образования (защита магистерской диссертации) или образование, приведенное к ней, могут претендовать на соискание ученой степени доктора по программе доктора философии.

Желающие поступить в докторантуру по программе доктора философии сдают вступительные экзамены в рамках учебных программ, действующих для уровня магистратуры высшего образования по иностранному языку, философии и специальности. Лица, успешно сдавшие экзамен по иностранному языку, проводимый Государственным экзаменационным центром Азербайджанской Республики, допускаются к сдаче экзамена по философии. Принятые по предмету философии имеют право участвовать в экзамене по предмету специальности.

На соискание докторской диссертации могут претендовать научные и научно-педагогические работники, имеющие определенные успехи в соответствующей области исследований и основным местом работы которых является высшее учебное заведение, научное учреждение и организация. Кроме того, они должны иметь не менее двух лет опыта научной или научно-педагогической работы.

Желающие поступить в докторантуру по программе доктора философии должны сдать вступительный экзамен по иностранному языку, проводимый Государственным экзаменационным центром Азербайджанской Республики в рамках действующих образовательных программ.

Следующие документы должны быть представлены в соответствующие научные учреждения НАНА (адреса научных учреждений можно получить на сайте www.science.gov.az) для поступления в докторантуру и докторантуру исследования по программе доктора философии:

- заявление на имя руководителя научного учреждения;
- лист учета персонала;
- автобиография;
- 2 фотографии (размером 3x4 см);
- выписка из трудовой книжки для лиц, имеющих опыт работы;
- справка с рабочего места;
- список опубликованных научных работ или реферат по выбранной специальности;
- нотариально заверенная копия диплома об окончании высшего учебного заведения (справка о признании документов об образовании для граждан Азербайджанской Республики, обучавшихся за границей);
- копия документа, удостоверяющего личность;

- копия международного сертификата о владении иностранным языком (IELTS, TOEFL, TestDaf, DELF, DALF, STANAG - при наличии).

Следует отметить, что лица, имеющие действующий международный языковой сертификат (IELTS, TOEFL, TestDaf, DELF, DALF, STANAG), освобождаются от вступительного экзамена по иностранному языку, если представляют соответствующий сертификат в Государственный экзаменационный центр. Соответствие международного языкового сертификата проходному баллу результатов экзамена определяется Государственным экзаменационным центром по согласованию с Национальной академией наук Азербайджана и Министерством науки и образования Азербайджанской Республики.

В докторантуру по программе доктора наук принимаются граждане Азербайджанской Республики, имеющие научные или научно-педагогические достижения в области по своему выбору и учченую степень "доктор философии" (кандидат наук).

Научные и научно-педагогические работники, имеющие учченую степень "доктор философии" (кандидат наук) и основным местом работы которых является высшее учебное заведение, научное учреждение и организация, имеют право на получение учченой степени доктора наук.

Для поступления в докторантуру и защиты докторантуры по программе доктора наук в соответствующие научные учреждения НАНА необходимо представить следующие документы:

- заявление на имя руководителя научного учреждения;
- лист учета персонала;
- автобиография;
- 2 фотографии (размером 3x4 см);
- выписка из трудовой книжки;
- справка с рабочего места;
- список опубликованных научных работ;
- нотариально заверенная копия диплома об учченой степени доктора философских наук (кандидата наук);
- нотариально заверенная копия диплома об окончании высшего учебного заведения (справка о признании документов об образовании для граждан Азербайджанской Республики, обучавшихся за границей);
- копия документа, удостоверяющего личность.

За дополнительной информацией можно обратиться в отдел науки и образования Президиума НАНА.

Контактный телефон: (+994 12) 539 30 60;

Электронная почта: eti@science.az

Документы - в электронном формате

Нововведение позволит организовать процесс приема в более гибком, удобном и качественном формате

Для лиц, ответственных за осуществление образовательной деятельности в научных учреждениях и организациях НАНА, состоялся тренинг, посвященный вопросам электронизации приема документов в докторантуру и проведения регистрации посредством "Подсистемы высшего и среднего специального образования" (АОITAS) и "Централизованной информационной системы образования" (TMIS).

Выступивший на мероприятии завотделом науки и образования аппарата Президиума НАНА доктор философии по техническим наукам, доцент Гусейн Гусейнов рассказал о рекомендациях и поручениях президента НАНА.

Затем сотрудник Управления информатизации системы образования Министерства науки и образования Ниджат Этибароглы рассказал о процессе

рассмотрения обращений, связанных с приемом документов в докторантуру, принятием соответствующих решений, отправкой электронных уведомлений о принятии со стороны учреждения решений, работой над включенным в систему планом приема, оплатой образования. Он сообщил, что посредством указанной системы лица, желающие поступить в докторантуру научных учреждений, подключенных к TMIS, через "Личный кабинет" смогут направить обращение в электронной форме и следить за текущими и последующими действиями. Лица, получившие от научного учреждения положительный ответ на свой запрос, смогут принять участие на экзаменах по иностранному языку.

По его словам, направление обращений в электронной форме позволит организовать процесс приема в более гибком, удобном и качественном формате.

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул. Истиглалийят, 30, Президиум НАНА

e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Газета набирается в редакции и печатается в издательстве "CBS".

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000